N°. 9046. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A 1860.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam........ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
De Zondags-Editie....... ƒ 1.50. Afzonderlijke Couranten....... ƒ 0.10.
Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 17 December.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS

Brieven Franco aan het Bureau van het Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIEN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld.......... ƒ 1.75.
Iedere regel meer.................... ƒ 0.25.
Buitengew. groote lett., naar evenredige ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Zondags-Editie.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 14 December, (des Avonds).

H. M. heeft gisteren een tourtje te paard gedaan in gezelschap van Prins Alfred, Prinses Alice en Prins Ludwig van Hessen.

— De Hertog en de Hertogin van Aumale hebben gisteren een bezoek bij H. M. afgelegd.

— De Heer Labouchere is naar Amsterdam vertrokken.

— De koninklijke commissarissen voor de emigratie hebben gisteren het schip Nile gehuurd om tusschen 10 en 20 Jan. met landverhuizers van Plymouth naar Sydney te vertrekken.

— George Hamilton Gordon graaf van Aberdeen is in den afgeloopen nacht ten 1½ ure overleden. Reeds geruimen tijd was hij zeer ziek en zijne krachten waren in de laatste dagen snel afgenomen. Zijne zonen, de kolonel Alexander en de Heer Arthur Gordon, waren aan zijn sterfbed tegenwoordig. Zijn oudste zoon en erfgenaam, lord Haddo, bevindt zich in Egypte. Lord Aberdeen werd in 1784 te Edinburgh geboren. Op 29jarigen leeftijd, in 1813, bekleedde hij reeds den gewigtigen post van gezant te Weenen en in November van hetzelfde jaar leidde hij te Töplitz de onderhandelingen, ten gevolge waarvan de schoonvader van Napoleon I in eene algemeene coalitie tegen het Fransche keizerrijk werd opgenomen. Lord Aberdeen heeft in velerlei omstandigheden eene groote mate van bedrijvigheid aan den dag gelegd. Zijne braafheid was nimmer aan twijfel onderhevig. De overledene is in 1828 minister van buitenl. zaken geweest, onder het ministerie Wellington minister van kolonien in 1834—35, op nieuw minister van buitenl. zaken in 1841, onder het ministerie Peel, en eindelijk hoofd van het kabinet van 1852 tot 1855. Sedert laatstgenoemd jaar heeft hij slechts als lid van het huis des lords deel genomen aan de staatsaangelegenheden. Lord Aberdeen behoorde tot den in 1682 ingestelden Schotschen adel; in 1814 werd hij graaf van het Vereenigd Koningrijk. Buitendien was hij ridder van de orde van den Kousenband en van de Schotsche orde van den Distel en kanselier der hoogeschool van Aberdeen.

— Hier te lande schijnt men over het algemeen in de tijding der vermeestering van Peking, hoe meer men daarover nadenkt, des te minder stof tot blijdschap te vinden. Men verwacht dat vermeerdering van de reeds zoo hooge kosten der Chinesche expeditie en vertraging van het herstel des vredes het gevolg der jongste gebeurtenissen zullen zijn. Ook zijn er lieden, die vreezen dat het Engelsche gouvernement zich door de aangeboden gelegenheid zou kunnen laten verlokken om zich in de inwendige aangelegenheden van het Chinesche rijk te mengen, of er zijn grondgebied uit te breiden, waardoor het, naar de meening dier lieden, zich eene nieuwe bron van moeijelijkheden, twisten en uitgaven zou openen. Dat er in Engeland werkelijk aan inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van China wordt gedacht, is uit de beschouwingen van den *Times* op te maken. Lord Elgin, zegt dat blad, heeft thans het lot der Tartaarsche dynastie in zijne hand. Hij kan haar weder opbeuren of omverwerpen; hij kan in China het bestaande regeringsstelsel, hetwelk den naam van bureaucratie verdient, weder in volle werking brengen, of het voor altijd opheffen en aan de natie gelegenheid geven om hare instellingen te hervormen. Er is geen ander volk ter wereld, hetwelk zoo geschikt is om zich zelf te regeren als de Chinezen, of zoo spoedig de hebbelijkheid van orde en voegzaamheid aanneemt. Het vormen van een nieuw gouvernement in China zou alzoo geene onoverkomelijke moeijelijkheden opleveren; noch zou er gevaar van regeringloosheid ontstaan uit den val der Tartaarsche dynastie, wier dynastiek inderdaad slechts een sluijer is om eenen toestand van slepende regeringloosheid te verbergen. Zoo ver het welzijn der drie honderd millioen inwoners van het Chinesche rijk betreft, is het zeer moeijelijk te zeggen, welke handelwijze het raadzaamst zou zijn. De Keizer had sedert lang slechts den naam van heerscher; in de laatste jaren was geene enkele groote stad des rijks, behalve Peking, in zijne magt. Sedert nagenoeg tien jaren is Nanking, de oude hoofdstad des rijks en nu nog deszelfs tweede stad, in de magt van eenen Koning, die in het tiende jaar van zijne regering bezwaarlijk nog een pretendent kan worden genoemd. Hankow, de hoofdzetel van China's binnenlandschen handel, is in de laatste tien jaren vijf malen geplunderd en in brand gestoken. Canton wordt door ons bezet gehouden, zoo ook Shanghai. De overige groote steden des rijks worden gedurig door scharen gewapende opstandelingen bezet en weder ontruimd. Voor de bevolking bestaat er geene veiligheid van personen en goederen, behalve voor zoo ver zij uit hare plaatselijke instellingen voortvloeit. De gevaren, waaraan zij blootstaat, komen voort uit de legers der onderling strijdende dynastien en uit de afpersingen der Mandarijnen. Welken weg Lord Elgin ook insla, hij kan bezwaarlijk hopen veiligheid aan het Chinesche volk te zullen verschaffen.

— De stad New-York bevat blijkens de volkstelling van 1860 eene bevolking van 814,277 zielen, tegen 629,810 in 1855.

— Bij een in het laatst van Nov. gewoed hebbende brand in Murray-street te New-York is een manufactuur-magazijn verbrand, waardoor schade ten beloope van 500,000 doll. werd veroorzaakt.

Duitsche Post.

WEENEN, 13 Dec. De Heer v. Goluchowski heeft, naar men verzekert, afgezien van de betrekking van stedehouder in Gallicie, welke hem was aangeboden. Hij zal zich vooreerst als minister van staat, zonder werkkring, naar zijne goederen daar te lande begeven.

— De verzending van troepen naar Italie is in de laatste dagen weder toegenomen. Ook naar Hongarije rukken sterke korpsen op.

— De minister van financien heeft dezer dagen eene audientie bij den Keizer gehad. Hij moet hij die gelegenheid een niet zeer bemoedigend tafereel van den toestand van 's lands financien opgehangen hebben. De noodzakelijkheid om tot buitengewone maatregelen de toevlugt te nemen, blijkt al meer en meer, doch van den anderen kant gevoelt de regering zich juist in dit opzigt onmagtig, waarbij komt dat eene overeenstemming met Hongarije niet is bereikt. Alle pogingen om eene transactie tot stand te brengen, zijn gebleken vruchteloos te zijn, en zoowel de baron Vay als de graaf Szecsen zijn tot de overtuiging gekomen, dat zij tegen de beweging in Hongarije niet zijn opgewassen.

BERLIJN, 15 Dec. (des Ochtends.) Vermits het gerucht, dat de Heer Simpson in het kabinet zou treden, wederom door verscheidene dagbladen is verspreid, zegt de *Preuss. Zeitg.* met zekerheid te kunnen verklaren, dat van onderhandelingen met dien Heer geene sprake is. Ditzelfde geldt ook van den Heer von Rönne.

— In Polen moet, volgens alhier ontvangen berigten, eene opgewondene stemming heerschen. De Poolsche fractie in het Huis der afgevaardigden alhier, schijnt zich op nieuw te willen organiseren.

FRANKFORT, 14 Dec. De Heer v. Ungern-Sternberg is benoemd tot gezant van Rusland bij den Duitschen Bond. Vroeger was die heer Rusland's vertegenwoordiger te Kopenhagen.

— De zitting der Bondsvergadering, gisteren gehouden, heeft niets van algemeen belang opgeleverd.

— De onderhandelingen nopens de Rijntollen hebben, van de zijde der Duitsche Rijn-oeverstaten, zoo niet tot eene opheffing, dan toch tot eene vermindering dier tollen geleid. Nassau en Hessen-Darmstad verklaarden zich eindelijk bereid tot eene verlaging over te gaan, op grond, dat het lage tarief voor de verzending per spoor van goederen uit Nederland en Belgie naar Zwitserland en zuid-westelijk Duitschland, nadeelig moet werken op het verkeer op den Rijn, zoolang dit met hooge regten is bezwaard. Naar men verneemt zal thans ook Baden niet langer meer op het behoud van de doorvoerregten blijven staan.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 14 December.

De regering heeft heden ochtend een rapport van den generaal Montauban nopens de jongste krijgsgebeurtenissen in China ontvangen. De generaal Grant heeft eveneens een verslag aan zijne regering toegezonden. Het eerstgenoemde document zal waarschijnlijk morgen door den *Moniteur* worden openbaar gemaakt.

— In de jongste dagen hebben hier onderscheidene bijeenkomsten van Hongaarsche en Poolsche uitgewekenen plaats gehad, die maar al te duidelijk bewijzen, dat er iets belangrijks ophanden is. Intusschen zijn de generaals Klapka en Teleki te Konstantinopel, terwijl de Generaal Turr in Dalmatie moet aankomen.

— Sedert eenige dagen is hier eene inschrijving geopend voor eene bedevaart, die tegen het aanstaande Paaschfeest naar het Heilige Land zal worden ondernomen. De kosten dezer reis bedragen: 1e klasse 1300 en 2e klasse 1100 francs.

— De graaf von Mulinc, eerste secretaris der Oostenrijksche ambassade, die door den prins von Metternich naar Weenen is gezonden, wordt tegen den 20sten dezer maand met belangrijke dépêches terugverwacht. Men zegt dat deze zending in verband staat met de drukke conferentien, in de jongste dagen tusschen de heeren Thouvenel, von Metternich en lord Cowley gehouden.

— De Heer Laronciere le Nourry, bevelhebber van ons eskader in Syrië, is hier aangekomen, ten gevolge eener terugroeping onzer regering. Men gelooft, dat hij zal worden vervangen en verzekert dat deze vlootvoogd geene zeer gunstige berigten heeft medegebragt nopens de eendragt in den boezem der internationale commissie, terwijl ook de verhouding tusschen den kapitein Le Nourry en Fuad Pacha veel te wenschen moet overlaten. Intusschen kan men mededeelen, dat onze regering er niet aan denkt hare troepen langer dan die der overige mogendheden in Syrie te doen blijven; zoodra dus de vreemde troepen naar Europa terugtrekken, zal hetzelfde met onze soldaten geschieden, doch niet dan nadat onze regering openlijk zal hebben verklaard, dat zij zich in geenen deele verantwoordelijk stelt voor de gevolgen, die daaruit kunnen voortvloeijen.

— De prins Napoleon zal nog voor het einde dezes jaars eene zeereis ondernemen. Naar het schijnt zijn Spanje en de zuidelijke kusten van ons land tot doel van dien togt gekozen.

— De maarschalk Randon heeft den generaal Montauban het bevel gezonden, dat men de meest krachtige maatregelen moest nemen, om de monumenten in China zooveel mogelijk te eerbiedigen. Men herinnert zich, dat de beroemde porseleinen toren vroeger door eenige Engelsche matrozen, die beschonken waren, geheel is vernield.

— De Heer Magne heeft thans eveneens een hotel van den Keizer ten geschenke bekomen.

— Onze dagbladen bewaren nog altijd het diepste stilzwijgen omtrent den uitslag der verkiezingen te Nizza, niettegenstaande die reeds jongstleden Zondag en Maandag hebben plaats gehad.

— De conferentien ter zake van het handelstractaat tusschen Frankrijk en Belgie zijn aan het ministerie van binnenlandsche zaken aangevangen.

— De aangekondigde brochure *Keizer Frans Joseph en Europa* is heden in het licht verschenen. Men kan thans de namen der schrijvers noemen, die aan iedereen bekend zijn; de brochure is geschreven door den Heer Emile Pereire, terwijl de Heer Duveyrier er ook de hand in heeft gehad en de proeven door den Keizer zijn nagezien, hetgeen door de onbestemde verklaring van de *Patrie*, die aan deze brochure eene officiele afkomst ontzegt, niet wederlegd wordt. De brochure vangt volgenderwijze aan: Het denkbeeld om het Oostenrijksch-Italiaansche vraagstuk, volgens den wensch van Europa, tot eene minnelijke schikking te brengen, heeft zoo algemeenen bijval en iederen dag meer ingang gevonden, dat men thans kan achten het geschikte oogenblik gekomen te zijn, om dit denkbeeld, dat zoowel in de lessen der geschiedenis als in het belang eener gezonde staatkunde zijne regtvaardiging vindt, aan een nauwgezet onderzoek te onderwerpen.

Het betreft hier de kwestie, dat Oostenrijk met betrekking tot Venetie het wijze besluit zal nemen, waartoe Napoleon I met betrekking tot Louisiana overging, toen hij begreep dat hij dit gewest niet langer tot voordeel van Frankrijk behouden kon, en besloot het in het jaar 1803 tegen eene schadeloosstelling van 80 millioen aan de Vereenigde Staten af te staan.

Later heeft de Koning der Nederlanden een offer aan de rust van Europa gebragt door den afstand van Belgie.

De schrijvers geven hier aan Keizer Frans Joseph den raad, om thans liever bij minnelijke schikking toe te geven, dan zich later daartoe door kracht van wapenen gedwongen te zien, zoo als reeds elders het geval is geweest.

Hierop treedt de schrijver in een vertoog, strekkende om duidelijk te maken wat Venetie op dit oogenblik voor Oostenrijk is, namelijk niets dan een gevaarlijke last; waaruit hij in een volgend hoofdstuk tot de conclusie komt, dat de afstand van dit grondgebied voor keizer Frans Jozef nooit zulk een pijnlijk gevoel kan zijn als hij bij den afstand van Lombardije moest gevoelen. Bovendien zou de opoffering niet zoo groot zijn, omdat het hier geene geërfde bezitting betreft, waarmede den jeugdigen monarch eene kroon, die reeds acht eeuwen oud is, van het hoofd zou worden gestooten.

En welk voordeel, vraagt de schrijver, meent Oostenrijk nu nog van Venetie te kunnen trekken? Niets. Immers Venetie telt 2,400,000 zielen, die gezamenlijk 70 millioen fr. aan belasting betalen. Doch de speciale schuld bedraagt 7 millioen. Wat blijft er dus, na aftrek der loopende kosten, over? Neemt daarbij in aanmerking, dat tot de bezetting van Venetie 150,000 man wordt gevorderd en dat Oostenrijk, alle omstandigheden in aanmerking genomen, juist door die bezetting, in tijd van nood ruim 100,000 man minder ter zijner beschikking heeft tot de dekking zijner overige grenzen. Oostenrijk zou dus niet alleen niets verliezen met Venetie eenvoudig af te staan, maar wat meer zegt, het zou zich een aanzienlijk montant besparen.

In een volgend hoofdstuk voegt de schrijver bij al het opgenoemde eene nieuwe drangreden, met te wijzen op de dringende eischen der naaste toekomst, waarbij hij op den voorgrond stelt, dat Europa nog nooit bedreigd is geworden door zulk een cataclysme, als nu binnen vier maanden uit den stand der Italiaansche aangelegenheden noodwendig moet voortvloeijen. Voorts bespreekt hij de voorname rol, die het financiewezen tegenwoordig speelt en ontwikkelt de groote voordeelen, die voor de kapitalisten van alle natien in een vrijwilligen verkoop van Venetie aan Italie gelegen zijn, waartegen hij een donker tafereel ophangt van den toestand der Oostenrijksche financien. Hij berekenent daarbij, onder anderen, dat wanneer Oostenrijk door zulke verstandige maatregelen als de verkoop van Venetie zijn crediet herwint, de koers der Oostenrijksche fondsen zoodanig zou rijzen, dat dit verschil voor Oostenrijk, Duitschland, Holland en Belgie eene waarde van 2 milliards zou hebben. Na die redenering komt de schrijver tot het besluit: „De vrijmaking van Italie vindt overal sympathie, en het gezond verstand leert daarbij, dat een bedrag van 600 millioen, door de Italianen aan Oostenrijk door middel eener leening onder waarborg van alle mogendheden verstrekt, de onafhankelijkheid der Italianen en de grenzen van hun nieuw vaderland beter zou verzekeren, dan dit zou geschieden door alle mogelijke tractaten tusschen de beide tegenpartijen, hetzij met of zonder bepaling van schadeloosstelling en ten gevolge van een bloedigen strijd." Hierbij komt de schrijver eindelijk speciaal neder op de mogelijkheid eener herziening der tractaten van 1815.

„Wij hopen dus," alzoo besluiten de schrijvers hun betoog, „dat zoodra ieder van de voordeelen van zulk eene transactie overtuigd zal zijn, in alle landen het algemeen gevoelen tot eene uitbarsting zal komen, waardoor de gouvernementen zich verpligt achten om elkander op dat punt te verstaan. Dan zal aan den oorlog in Italie, even als die in de Krim, een einde worden gemaakt door toepassing van de door de moderne beschaving erkende waarheid: de overwinning is niet voor de legers, maar voor de opinie weggelegd."

— Aan het arbeiders-genootschap te Turyn is een voorstel gedaan, om een adres aan den Koning te rigten, met verzoek Mazzini te ontheffen van de op hem rustende vonnissen. Dit voorstel is echter verworpen.

BINNENLAND.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'sGRAVENHAGE, Zitting van Zaturdag 15 December.

Achtereenvolgens zijn zonder beraadslaging *aangenomen* de volgende wetsontwerpen:

1°. Hoofdstuk XII der Staatsbegrooting (*onvoorziene uitgaven*) met 48 stemmen tegen ééne, die van den Heer van Hoëvell.

2°. Het wets-ontwerp betrekkelijk de regeling van het pensioenfonds der burgerlijke ambtenaren, met *algemeene* stemmen.

3°. Het wets-ontwerp tot amortisatie van schuld, eveneens met *algemeene* stemmen. En

4°. Onderscheidene wets-ontwerpen tot bekrachtiging van provinciale belastingen, mede met *algemeene* stemmen.

Aan de orde was thans het wets-ontwerp nopens de middelen voor 1861.

De Heer VAN HEUKELOM wenschte een paar punten ter sprake te brengen: 1°. een punt van algemeenen aard, en 2°. een punt van meer bijzonder belang.

1°. het belastingstelsel, het verband tusschen de belastingen van het Rijk en de Gemeenten. Hij vond aanleiding daarover tot den tegenwoordigen Minister te spreken, die eene lange, politieke carrière achter zich heeft, het Staatsbestuur in al zijne vertakkingen kent en jarenlang het financieel beheer heeft waargenomen en daarmede ook thans is belast. Volgens de regeling van 1821, steunde de toekomst der Gemeenten op de opcenten op 's Rijks belasting. Volgens de Gemeentewet zouden de Gemeente-accijnsen langzamerhand verdwijnen. Mogelijk keurde hij af den greep, in 1855 in het belastingstelsel gedaan door de afschaffing de wet op het gemaal. Toen bestond de leus tot afschaffing der belastingen op de allereerste levensbehoeften. De zaak op zich zelve was zeer wenschelijk en nuttig, maar zij moest niet zoo op den voorgrond zijn geplaatst, dat het stelsel van 1821 werd voorbij gezien. De toenmalige Regering meende toen zelfs verder te moeten gaan dan de oppositie, *à la tête du mouvement*, en gaf meer dan door de grootste voorstanders der afschaffing was gevraagd of verlangd. Die maatregel is tot stand gekomen ook ten gevolge van den invloed en de ondersteuning, die de minister daaraan heeft geschonken. Daartegenover dacht Spr. dat thans behoorde te staan de ontheffing der gemeenten. Het had hem verwonderd den Heer van Bosse dezer dagen te hooren zeggen, dat men het niet zoo naauw moest nemen met de verligting der gemeenten, ten laste van het Rijk. Dat noemde hij een allerverderfelijkst stelsel. Het stelsel van ontheffing der gemeenten moest zuiver worden toegepast. Tegen het stelsel van den Heer v. Bosse moest hij met kracht protest aanteekenen. Thans verklaarde de regering dat, indien er aanleiding was om te denken aan afschaffing der belastingen, die op de brandstoffen het eerst in aanmerking zou komen. Van vele zijden, hij erkende het, werd op die afschaffing aangedrongen. Maar hij zou daaraan nooit zijne adhaesie schenken, indien zoodanige afschaffing niet gepaard ging met eene regeling van het belastingstelsel op geheel andere grondslagen dan die van 1855. In de dagbladen was gezegd, dat de minister zich reeds met eene herziening van het belastingstelsel had bezig gehouden. In het verslag werd daarop gezinspeeld. De minister verwonderde zich daarover; omdat die aandrang tot herziening van het belastingstelsel vreemd in de ooren moest klinken van hen, die den aanleg van spoorwegen verlangden. Spr. was daarover niet bevreemd, al werd die aanmerking juist niet door hem in de sectien gemaakt. Hij meende dat wel de hand kon worden geslagen aan eene herziening van het belastingstelsel. Maar die herziening moest vooral niet partieel geschieden.

2° het bijzonder punt, dat hij wilde behandelen, betrof de posterijen. Doch de Voorzitter verzocht spr. liever dit punt bij den afzonderlijken post te behandelen.

De Heer COOL verklaarde dat het zijne aandacht had getrokken dat de Regering zich bij iedere gelegenheid het spoorwegnet over het hoofd haalde, waar sprake was om in den nood der Gemeenten te voorzien. Toch wilde hij billijk zijn en erkende dat in deze oogenblikken de eisch van afschaffing der belastingen eene zoodanige dissonant zou zijn, dat het gehoor van Regering en Kamer daardoor zouden worden gekwetst. Intusschen is die nood der groote gemeenten veeleer af- dan toegenomen en nu kwam het de beste, de meeste rationnele hulp voor te zijn, dat men de gemeenten in staat stelde meer vrucht te trekken van eene belasting, die geheel vrijwillig werd opgebragt, en op een voorwerp dat zooveer tot armoede en ondergang van velen leidde, hij bedoelde den accijns op het gedistilleerd. Hij sprak den dringenden wensch uit, dat wijziging van het belastingstelsel, vooral in het belang der groote gemeenten, weldra het onderwerp mogte worden van de zorgen zijner regering.

De Heer VAN GOLTSTEIN behandelde de vraag: of het financieel beleid van den Minister van Financien zoodanig was, dat daarop volkomen vertrouwen kon worden gevestigd, of hierbij voorgedragen middelen op behoorlijken grondslag steunden, zoodat zij konden worden geacht voortdurend te zullen strekken ter voorziening in de uitgaven van den Staat. Hij vestigde het oog op de rede van den Minister van Financien, bij de aanbieding der begrootingswetten gehouden. Daaruit werden de uitgaven gekend, gelijk mede de middelen om die te bestrijden. Hoeveel was het bedrag dier uitgaven? ruim 87 millioen en nog bijkans 4 millioen voor de waterwegen. De middelen, daartegenoverstaande waren 64 millioen verkregen uit belastingen en andere inkomsten en nagenoeg 30 millioen uit de Indische baten. Maar kon men op die Indische baten voortdurend vertrouwen? Spreker ontkende het, voornamelijk op grond, van de vermeerdering der uitgaven in de laatste jaren in Indie. In de acht laatste jaren waren 20 millioen meer dan vroeger daar uitgegeven. Die uitgaven in Indie zouden nog meer toenemen ter verzekering van het defensiewezen aldaar, ter voorziening in de kostbare ondernemingen tot handhaving van ons gezag aldaar, en tot aanleg van openbare werken. Reeds was de aanleg der spoorwegen door de Regering voorgenomen. Daartegen stond over, dat de productie in Indie altijd op gelijke hoogte bleef, dat eene vermeerdering van het hoofdproduct, koffij, niet te verwachten was en dat de vermeerdering in de laatste jaren der baten alleen het gevolg was van de stijging der prijzen. Het batig slot was dus veeleer aan voortdurende vermindering blootgesteld.

Wat was nu het financiewezen op zoo onzekere grondslagen gevestigd, geheel afhankelijk van de Indische baten, die niet bij voortduring konden worden verkregen? Indien hij nu ook het voortdurend bedrag der uitgaven naging, dan was het te verwachten, dat dit niet beneden de 90 millioen zoude dalen. Jaarlijks werd eene begrooting voorgedragen van 70 millioen, en volgens dezen minister van financien zelven geschat op 73 millioen; die begrooting was steeds klimmende, die van 1861 vermeerderde wederom met 1 millioen. Daarentegen bij die gewone uitgaven, kwamen ook buitengewone uitgaven, 110 millioen voor de spoorwegen. Eene mis-rekening van 1/3 hier bijgeteld, dan moesten daarbij worden gevoegd 50 millioen. De waterwegen en de slaven-emancipatie daarmede verhoogd, klom dit bedrag tot 200mill., dat was 20 mill. in tien jaren, en deze gevoegd bij 73 mill. kon hij rekenen, dat wij bloot stonden aan eene uitgave van nagenoeg 93 mill. Maar dan behoorden wij ook zeker te zijn van de Indische baten. Doch getuigde het nu van financieel beleid, op dien onzekeren grondslag te steunen zonder op misrekeningen bedacht te zijn? En was nu het belastingstelsel zelf op zoo goede grondslagen gevestigd? Ten aanzien der in- en uitgaande regten had de regering een vrijzinnig stelsel omhelsd, maar zou dan ook niet de nijverheid van hare zijde kunnen vorderen, dat de lasten, op haar drukkende, worden weggenomen, ten einde de concurrentie met het buitenland te kunnen doorstaan? Maar dan werd ook afschaffing der brandstoffen en wijziging van het patent gewenscht. De Regering daaraan niet indachtig, ontwikkelde daarom wederom een weinig voorzigtig financieel beleid. Een en ander noopte hem het voorbeeld des Ministers, in het vorige jaar gegeven, te volgen en tegen deze wet te stemmen. De Minister had immers in het vorige jaar gezegd, dat belastingen in geener geval krachtens de wet konden geheven worden.

De Heer VAN VOORTHUYSEN herinnerde, dat de Minister erkend had de wenschelijkheid tot afschaffing der gemeentelijke tollinien. Dit beschouwde hij als een merkelijken vooruitgang, omdat de Minister in het vorige jaar had gezegd,

de afschaffing van de belastingen moeijelijk met den aanleg van spoorwegen te kunnen vereenigen. Hij drong aan op gedeeltelijke overdragt van directe belastingen aan de gemeenten en ontheffing van de gemeenten van hare indirecte belastingen.

De Heer VAN BOSSE achtte het voorbarig aan eene algemeene herziening van het belastingsstelsel de hand te slaan, alvorens de begrooting voor de spoorwegen werd ingeliend en beslist was of de exploitatie al dan niet van staatswege zou geschieden. Zoo lang de last der spoorwegen niet was te overzien, kon men z. i. niet denken aan eene wijziging van het belastingstelsel, in welken zin ook. Den Heer van Heukelom antwoordde hij, die het stelsel om de verligting der gemeenten niet zoo zuiver toe te passen als hij dit verlangde, een verderfelijk stelsel had genoemd, dat de gemeenten nooit met zoo weinig kosten hare belastingen zouden heffen, indien dit niet geschiedde bij voege van opcenten op de Rijksbelastingen. De geheele onafhankelijkheid van de gemeenten van den staat zou hij vooral strijdig achten met het belang van de gemeenten zelve. Indien de staat al de kosten voor zijne rekening nam, die in het algemeen belang konden worden geacht, dan zou de Staatsbegrooting een omvang verkrijgen, waarvan men de uitgestrektheid zich niet zal kunnen voorstellen. Het zou voeren tot eene verregaande centralisatie, als waarvan men reeds thans de treurige gevolgen in Belgie ondervond door de afschaffing der gemeente-belastingen, eene centralisatie, die spoedig dringend herstel zou vorderen.

De MINISTER VAN FINANTIEN beantwoordde de verschillende sprekers. Den lof, hem door den Heer van Heukelom toegezwaaid, had hij niet verdiend, al was hem die ook van ieder aangenaam. Die spreker verwachtte van hem herstel van de finantien der gemeenten, omdat de minister met alle krachten had medegewerkt daarin verwarring te brengen. De spreker had ook gezegd, dat de gemeentewet ten aanzien der belastingen goed had gewerkt, maar de minister was niet van die meening en had dit het eerst uit den mond van den afgevaardigde uit de hoofdstad vernomen. Nogthans eerbiedigde hij de Gemeentewet, waaromtrent de Heer van Heukelom, volgens den Minister, onwetend eene scherpe kritiek had geleverd. Doch de zaak was reeds te lang geleden om daarop nu weder terug te komen. Reeds in 1847 had de Minister de afschaffing van het gemaal voorgestaan, en het deed hem leed dat hij toen niet werd ondersteund door die leden, wier medewerking hij zeer had op prijs gesteld. Maar was de afschaffing van het gemaal dan de oorzaak van den nood der gemeenten? Geenszins, alleen die gemeenten hebben verlies ondervonden, die niet die belasting op het gemaal, als gemeente-belasting hebben behouden. De Minister wees op de residentie. Zij had de belasting op het gemaal behouden, eveneens de stad Zaandam en het gevolg daarvan was, dat beide gemeenten in een bloeijenden toestand verkeerden. Doch de groote meerderheid der Kamer had den maatregel goedgekeurd en nu paste het, stil te zwijgen. De Heer Cool had uit enkele zinsneden in de memorie van beantwoording afgeleid, dat het den Minister geen ernst zou zijn met de herziening van het belastingstelsel. De Minister zou geene beloften doen en wenschte de Kamer niet in zijn kabinet in te wijden, om haar met zijne studien bekend te maken. Hij bepaalde zich tot de verzekering, dat hij dit onderwerp niet uit het oog verloor. Hij meende, dat een middel moest worden gezocht, om èn de finantiën der gemeenten te verbeteren, èn de tolliniën af te schaffen, zonder de schatkist op nieuw een verlies te doen ondergaan. Daaraan waren zijne ernstige overwegingen gewijd. Ook het denkbeeld van den Heer Cool omtrent eene belasting op het gedisteleerd zou hij gaarne overnemen. Evenwel meende hij, dat bij eene regelmatige inning der belasting op het gedisteleerd, de gemeenten moesten worden geinteresseerd. Om het gebruik van sterken drank tegen te gaan, konden echter andere middelen aangewend worden, dan hetgeen door den Heer Cool werd verlangd. Hij antwoordde den Heer van Voorthuijsen, dat hij niet was vooruitgegaan ten opzigte van tegemoetkoming in den nood der gemeenten, want vroeger had hij het moeijelijk geacht om daarin te voorzien, en dat meende hij thans nog. Den Heer van Goltstein zou hij niet antwoorden, omdat het nu niet de tijd was, om over de uitgaven en de Indische baten in discussie te treden, en het alleen thans de vraag was, of de middelen genoegzaam waren om de toegestane uitgaven te legitimeren. Bij de vaststelling der middelen, kan geen sprake zijn van verbinding der toekomst. Het batig saldo hier opgenomen, was reeds thans aanwezig en was niet blootgesteld aan de gevaren, waaraan de batige sloten in het algemeen waren geexponeerd.

De Heer HOFFMAN behandelde het punt der belasting op het personeel, doch werd door den Voorzitter uitgenoodigd, dit bij den post zelven te behandelen.

De Heeren VAN HEUKELOM, VAN VOORTHUIJSEN en VAN GOLTSTEIN repliceerden kortelijk.

De Heer BETZ leidde uit des Ministers rede af, dat door den Minister een critiek en een lof over de Gemeentewet was uitgesproken. De Minister had eerst de bepaling der Gemeentewet betrekkelijk de belastingen in algemeene termen afgekeurd, doch gezegd, dat hij de wet zou eerbiedigen en daarover thans het stilzwijgen bewaren. Na die critiek had de Minister opzigtens de afschaffing der gemeente-belastingen en de verwarring der gemeente-financien gezegd, dat de schuld daarvan *niet* was gelegen in de gemeentewet en had het voorbeeld der residentie aangehaald, alwaar de belastingen op de meeste accijnsen bestonden en de financien in een bloeijenden toestand verkeerden

Dat was de grootste lof, dien de Minister op de gemeente-wet kon uitspreken en dat bewees, dat hare bepalingen met de grootste matiging waren gesteld. Als Spr. de gemeentewet goed begreep, dan was het haar doel de gemeente-financien op een beteren voet te brengen: 1°. door grens te stellen aan de enorme opdrijving ten opzigte der accijnsen; en 2°. door de gemeente-financien in de rigting te brengen der directe belastingen. De algemeene maatregelen, die de Regering zou voorstellen, moesten z. i. strekken, om die rigting, welke door de gemeentewet was aangewezen, te vervolgen.

De MINISTER beantwoordde de vorige sprekers en lichtte zijne eerste rede nader toe. Hij stemde toe, dat op deze plaats geene critiek over de gemeentewet mogt worden uitgesproken.

De algemeene beraadslagingen werden hierna gesloten.

Omtrent enkele bijzondere punten werden nog discussien gevoerd, die ons bestek niet gedoogt mede te deelen, als: *a.* Omtrent het personeel, tusschen den Heer Hoffman en den minister; *b.* omtrent het patent, tusschen de Heeren Hoffman, van Bosse, Cool en den minister; *c.* omtrent de posterijen, tusschen de Heeren van Heukelom en den minister; *d.* omtrent de domeinen, tusschen de Heeren de Bieberstein en den minister.

Daarna werd het wets ontwerp in zijn geheel in stemming gebragt en *aangenomen* met 45 tegen 19 stemmen.

Tegen de Heeren: Anemaet, Heemskerk Bz., Olivier, v. Hoëvell, v. Bosse, Poortman, Wintgens, Hoynck, v. Zuylen, v. Goltstein, Betz, v. Voorthuysen, de Bieberstein, Idzerda, v. Heukelom, Dullert, v. Wintershoven, v. d. Linden en Thorbecke.

Nadat door de Heeren HOFFMAN, VAN DIGGELEN en COOL, namens de commissie voor de verzoekschriften, rapport was uitgebragt, werd de zitting verdaagd tot heden avond, na afloop van de bijeenkomst der sectien.

In den loop der zitting is ingekomen eene koninklijke boodschap, ten geleide van een wets-ontwerp tot voorloopige voorziening in Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting (*Kolonien*). Dit ontwerp zal worden gedrukt, rondgedeeld en naar de afdeelingen verzonden.

Avondzitting van Zaturdag 15 December.

Ten half 10 ure wordt de zitting geopend.

De heer WIJBENGA doet verslag, uit naam van de commissie, belast met het aanbieden der lijst van candidaten voor het lidmaatschap van den Hoogen-Raad aan den Koning. Z. M. heeft heden avond ten 5½ ure de commissie ontvangen, en van haar de opgemaakte lijst aangenomen. De commissie wordt door den Voorzitter voor de door haar volbragte taak bedankt.

Zijn ontvangen zes missives van de Eerste Kamer, houdende berigt van de aanneming van even zoo vele wetsontwerpen.

De VOORZITTER deelt mede, dat door de afdeelingen tot rapporteurs voor het wetsontwerp tot *voorloopige* vaststelling van het XIde Hoofdstuk (Departement van koloniën) der staatsbegrooting voor 1861 benoemd zijn de Heeren: Strens, Meeussen, Dullert, de Brauw en Gevers Deynoot.

De Commissie van Rapporteurs over dat wetsontwerp is met haar eindverslag gereed, dat door den Heer griffier wordt voorgelezen. Daaruit blijkt, dat dit ontwerp in sommige afdeelingen tot de bedenking heeft aanleiding gegeven, of het niet wenschelijk ware de credieten voor een korter termijn dan voor zes maanden toe te kennen, daar het toch wenschelijk is, dat de voorziening in het beheer en het beleid van het departement van kolonien, waarvan zoo veel afhangt, spoediger plaats vinde. Daartegen werd echter aangemerkt, dat de Kamer op het punt staat om voor twee maanden uiteen te gaan, en dat, als het crediet slechts voor drie maanden werd verleend, een nieuwe minister zich dadelijk met de verdediging zijner begrooting zou moeten belasten, zonder dat men genoegzame kennis van zijne koloniale politiek hebben zou. Wijders werd dezelde aanmerking gemaakt als tegen de afgestemde begrooting, dat namelijk niet alle uitgaven, die in dit land ten behoeve der kolonien geschieden, op de begrsoting zijn geplaatst, alsmede dat de kosten van het personeel van het departement te hoog zijn en zouden kunnen verminderen, alsdan den gouverneur-generaal meer zelfstandigheid werd gegeven. Eindelijk werd vooral aangedrongen op eene spoedige indiening der wet op de Indische comptabiliteit, die art. 60 der Grondwet voorschrijft, en waaraan zoo dringende behoefte bestaat.

De VOORZITTER stelt voor, uithoofde van het spoed vereischende der zaak, het ontwerp dadelijk in behandeling te nemen.

Daartoe wordt besloten.

Geen lid vraagt het woord, noch bij de algemeene beraadslagingen, noch over de artikelen.

In art. 4 wordt door den MINISTER VAN FINANCIEN eene kleine wijziging in de redactie gebragt.

Hierop wordt het geheele wetsontwerp tot *voorloopige* vaststelling der uitgaven van het departement van kolonien gedurende de eerste zes maanden van 1861, in omvraag gebragt en met algemeene (54) stemmen *aangenomen.*

En daar er nu niets meer aan de orde van den dag is, zoo wordt de vergadering tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Uit bovengenoemd verslag der zitting blijkt, dat de minister van financien, de Heer van Hall, als hoofd van het kabinet, zich met de verdediging en toelichting, zoo noodig, van het aangenomen wetsontwerp had belast. De minister van kolonien, de Heer Rochussen, was niet ter vergadering tegenwoordig. Men verzekert algemeen, dat die minister reeds gisteren avond, na de afstemming van zijne begrooting, zijn ontslag aan den Koning heeft aangeboden.

AMSTERDAM, Zondag 16 December.

In de zitting van de Eerste Kamer der Staten-Generaal van gisteren zijn aangenomen de ontwerpen van wet: 1°. Tot wijziging van hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1859; 2°. tot verstrekkingen voor de dienst van 1860; 3°. tot wijziging van hoofdstuk III der Staatsbegrooting voor 1859; 4°. tot onteigening van perceelen voor den provincialen weg van Meerssen naar Amstenrade; 5°. tot onteigening van perceelen voor den aanleg van een kanaal ter verbinding van de vaarwaters de Overspitting en de Nieuwe Schipsloot; en 6°. tot onteigening van perceelen tot droogmaking der Tienhovensch-Maarsseveensche plassen.

Bij de Eerste Kamer der Staten-Geneaal zijn ingekomen de navolgende verzoekschriften: Drie van ingezetenen der gemeenten Norg, Peize en Dalen; twee van ingezetenen van niet genoemde gemeenten, en een van practizijns bij de arrondissements-regtbank te Appingadam, alle bezwaren inhoudende tegen het wets-ontwerp, houdende vaststelling der regterlijke inrigting; een van zes notarissen te Delft en te Schiedam, houdende aandrang op de indiening en afdoening van een wets-ontwerp op de overdragt van onroerende zaken en daarmede in verband staande verbetering van het hypothecair stelsel. Deze adressen zullen verzonden worden naar de commissie voor de verzoekschriften.

Bij de Tweede Kamer zijn ingekomen de navolgende verzoekschriften, als: van de Kamer van koophandel en fabrieken te Nijmegen, houdende aandrang op afschaffing van het patentregt, of althans herziening en verbetering der wetgeving op dat stuk; van Mr. J. S. van Vrijberghe de Coningh en andere notarissen te Delft en te Schiedam, houdende aandrang op het tot stand komen van het in het vorig zittingjaar door de Regering ingetrokken wetsontwerp betreffende de wijze van overdragt van onroerende zaken en daarmede in verband staande verbetering van het hypothecair stelsel. Deze adressen zullen worden verzonden naar de commissie voor de verzoekschriften.

Z M. heeft den kapt.-luit. ter zee A. R. Blommendal, hydrograaph der Nederl. zeegaten, benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw.

Z. M. heeft herbenoemd tot burg. van Leeuwarderadeel Jhr. Mr. J. Minnema van Haersma de With; en bekrachtigd de benoeming van J. van der Zande, burg. van Wisch, tot secret. dier gemeente.

Z. M. heeft pensioen verleend aan den gewezen rijksveldwachter T. van der Flist, eigenlijk genaamd T. van der Flis, van *f* 244 en aan den gewezen rijksveldwachter J. H. Zeller van *f* 242 's jaars.

De Regering heeft goedgekeurd de rigting van den spoorweg Leiden-Woerden; die spoorweg zal loopen door het rayon van Wierekerschans.

Wij vernemen dat door den Minister van Binnenlandsche Zaken, op voordragt der commissie voor de staatsspoorwegen, benoemd zijn: 1°. tot hoofdopzigter: P. van Hoogstraten, thans directeur der maatschappij van houtbereiding te Amsterdam; tot schrijvers: 2°. L. F. C. Otto, 3°. A. F. Camp, M. J. Meeter, J. L. Poggenou, J. C. J. Wijffelman, P. J. W. de Vos, W. Gastelaars, J. Micheels, H. W. Swijter, en 4°. C. W. van Hoorn en J. H. Danner. (*Stoompost.*)

Volgens de *Midd. Ct.* bestaat bij de Keizerin der Franschen nog altijd het plan om bij H. M. de Koningin een bezoek af te leggen.

Men spreekt over de verandering, welke de uniform der politie-agenten met den aanvang van het aanstaande jaar zal ondergaan; zoo zegt men dat de hoeden zullen worden vervangen door chacots; elk man zoude een wintermantel ontvangen, terwijl de stokken geheel zouden worden afgeschaft.

Dezer dagen zijn wij in de gelegenheid geweest een koperen instrument te bezigtigen, vervaardigd door de instrumentmakers C. H. Rep en zoon alhier. Dit instrument is genaamd *Trombone cilindre à rotation,* en onderscheidt zich daardoor van de gewone bazuin, dat het door den speler niet behoeft te worden verlengd; door middel van pistons die zich cylindersgewijze openen, wordt het verschil van klank verkregen. Dit instrument is in alle deelen zorgvuldig bewerkt. De beker is van eene bijzondere ligtheid, hetgeen bij een koper-blaasinstrument van zeer veel belang is. Wij waren in de gelegenheid te oordeelen over de volheid en zuiverheid van toon van dit Instrument dat in het bezit is van den Heer H. Heuckeroth, Solo Trombonist van het Park- en Frascati-orkest.

Gisteren avond gaf de muzikale vereeniging *Musicae et Amicitiae* in het locaal de Vereeniging hare tweede uitvoering in dit jaar. De vermelding van het programma zal genoegzaam zijn om de rigting aan te toonen, waarin deze vereeniging werkzaam is. Het eerste deel bestond uit koren en solo's uit *Athalia,* een in ons land weinig bekend en nog minder uitgevoerd werk van den grooten toondichter F. Mendelssohn Bartholdy en een fragment uit Haijdn's Oratorium *die Schöpfung*; het tweede deel uit fragmenten uit de opera *Titus,* van Mozart. Op schoone wijze, die meesterstukken waardig, werden deze verschillende Nrs. uitgevoerd; waaraan voorzeker niet vele muziekvereenigingen zich wagen zullen, daar slechts weinigen in staat zijn die voldoende ten gehoore te brengen. De verschillende solopartijen waren in goede handen; ook de koren en het instrumentaal gedeelte gaven blijken wel voor hunne taak berekend te zijn. Uit alles bleek de uitstekende leiding en uitgebreide kennis van den verdienstelijken directeur dezer vereeniging, den Heer Wilhs. Smits. Bij de talrijke aanwezigen, die de verschillende voordragten bij herhaling toegejuicht en enkele gedeelten *bis* gevraagd hadden, zal de avond van gisteren, een avond van zeldzaam muzikaal genot, lang in aangename herinnering blijven.

Men leest in den *Stoompost*: Het berigt in sommige dagbladen medegedeeld, dat tusschen de regering en de Rotterdamsche telegraafmaatschappij onderhandelingen zijn aangeknoopt tot opvergave der lijnen dier maatschappij aan het rijk, is geheel bezijden de waarheid. Voor meer dan een jaar is door het rijk ongeveer 70 percent van het nominaal kapitaal aan de maatschappij geboden tot overname dier lijnen, hoewel de actien nog onlangs voor slechts 40 percent zijn verkocht. Dit aanbod is toen geweigerd door de maatschappij, en na dien tijd zijn geene onderhandelingen meer gevoerd, tot groot ongerief voor den handel, die nu voor ieder berigt naar Brouwershaven van Rotterdam *f* 1.20 moet betalen, en *f* 1.70 van ieder rijkstelegraafkantoor behalve Rotterdam, terwijl men slechts 50 cents zou geven, als het geheel rijks-eigendom was.

Eergisteren avond ten 7 ure had te Hellevoetsluis een vreeselijk ongeluk plaats. De persoon van R. bezig zijnde een geweer te laden tot het lossen van eenige vreugdeschoten bij gelegenheid van een huwelijksfeest, had het ongeluk dat bij het opzetten van het slaghoedje, de haan overging, met het ongelukkig gevolg dat het schot afging en zijn op eenigen afstand zittend 8 jarig zoontje in den onderbuik trof, ten gevolge waarvan het kind eenige uren daarna overleed.

In het dorp Markelo is eergisteren een hevige brand ontstaan in den koorn- en oliemolen van den molenaar Loman, welke geheel is afgebrand, terwijl het zich daarin bevindende koren, oliezaad en olie mede eene prooi der vlammen zijn geworden. Deze molen was een der hoogsten in dien omtrek, geheel tot aan de kap van steen opgetrokken en werd zoowel door stoom als wind in beweging gebragt. Naar men verneemt is de molen tegen brandschade verzekerd.

In de zitting der Luxemburgsche Kamer van 13 Dec. is door den minister van Staat mededeeling gedaan van het ontwerp eener overeenkomst tusschen den Staat en de Willem-Luxemburgsche maatschappij tot verlenging van den spoorweg in de rigting van Luik. Volgens deze overeenkomst zou de Staat zich verbinden tot het betalen eener jaarlijksche subsidie van 250,000 fr., of eene som van 5,000,000 fr. in eens. Dit ontwerp is naar de afdeelingen verzonden.

De Heeren Glass, Elliot en C°. hebben onderhands aan den Minister van Kolonien aangeboden, om naar het leggen van den kabel van Singapoer naar Rangoon, met hunne schepen te trachten den telegraafkabel van Singapoer naar Batavia, die nu gebroken is, te herstellen. Het is niet bekend, dat door den Minister hieromtrent reeds een besluit is genomen.

---

* 's GRAVENHAGE, 15 Dec. Morgen middag zal bij H. M. de Koningin-weduwe familie-diner plaats hebben.

— De Commissie van de Tweede Kamer der Staten Generaal, belast met de aanbieding aan Z. M. der lijst van vijf candidaten voor het lidmaatschap van den Hoogen Raad, zal heden avond ten half zes ure bij den Koning worden toegelaten, om zich van hare taak te kwijten.

— Den 12den dezer is in deze residentie overleden de Heer H. van den Sande Bakhuyzen, in leven kunstschilder, ridder der orde van den Ned. Leeuw.

ROTTERDAM, 13 Dec. De officier van gezondheid der 3de kl., A. J van der Burg van het leger in O. I., zal de reize met het alhier liggende schip Commissaris van der Heim gezagvoerder van Zanten, naar Java aannemen, welke bodem in de eerste dagen van Januarij zal uitzeilen.

ROTTERDAM, 15 Dec. Men verneemt, dat in de heden gehouden eindvergadering der vereenigde commissien te Rotterdam, Amsterdam en 's Gravenhage, tot de oprigting van een nationaal gedenkteeken voor Tollens, besloten is, van het batig slot, hetwelk de rekening der ontvangsten en uitgaven dier commissien oplevert, een gedeelte af te zonderen ten behoeve van het Tollensfonds, gevestigd te Amsterdam, en opgerigt met het schoone doel om bijstand te verleenen aan behoeftige letterkundigen of hunne betrekkingen en een ander gedeelte als bijdrage te doen strekken voor de oprigting van een standbeeld voor Vondel, waarvan, zoo als men zich herinnert, het eerste denkbeeld werd geopperd bij gelegenheid der feestelijke onthulling van Tollen's standbeeld en dat aanvankelijk zulk een algemeenen en krachtigen weêrklank in het Vaderland heeft mogen vinden.

Tevens vernemen wij dat bovenbedoelde eindvergadering eenige uren later werd gevolgd door een schitterend diner, hetwelk door den geachten voorzitter der Rotterdamsche Tollens-commissie, den Heer J. F. Hoffman, Burgemeester onzer gemeente, ten zijnen huize werd aangeboden aan de leden dier commissie zoowel in deze stad als te Amsterdam en te 's Gravenhage, benevens aan eenige andere genoodigden.

§ SCHIEDAM, 15 Dec. De molen de Meiboom, even buiten de voormalige Rotterdamsche Poort alhier, eenigen tijd geleden, bij openbaren verkoop, door het gemeentebestuur van Oud- en Nieuw-Mathenesse aangekocht, werd gisteren door gezegd bestuur weder in het openbaar verkocht. De aankoop van dezen molen was geschied in het belang van de in de nabijheid gelegen openbare school dier gemeente, terwijl de verkoop plaats had onder het uitdrukkelijk beding, dat de molen van het oogenblik der toewijzing moest ophouden wind-molen te zijn, en dat op den bedoelden grond nimmer weder eene dergelijke trafiek zoude mogen worden gesticht. Het perceel is aangekocht door de firma Vrijland, van den Hoogen & C°. alhier, die het zal inrigten tot gistpakkerij met kantoor, enz. Naar wij vernemen is de opoffering hierbij door de gemeente Mathenesse gedaan betrekkelijk zeer gering, terwijl het voordeel dat zij er uit trekt, in meer dan een opzigt hoogst belangrijk is te achten.

* LEYDEN, 14 Dec. Heden verscheen bij de firma Jac. Hazenberg Corn. Zoon te Leyden, de vroeger aangekondigde open brief aan Mr. J. Heemskerk Az., lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal enz. In de inleiding van den brief deelen de stellers de aanleiding van hun schrijven mede; de woorden door den volksvertegenwoordiger in de zitting der 2de Kamer van 8 Nov. ll. uitgesproken, hebben de eer en den naam der Leydsche studenten, vooral de juristen getroffen, een beroep op de openbare opinie is niet dan pligtmatig. Nu gaan zij over tot de wederlegging van de twee gronden, waaruit de Heer Heemskerk tot den achteruitgang en het gemis van studie-vorm („feu sacré,") bij de Leydsche studenten in de regtsgeleerdheid besloot. De eene is een „Academisch standje," de schrijvers verklaren, dat een geheel corps niet verantwoodelijk is voor wat 7 personen, niet eens alleen studenten, die in een opgewonden toestand verkeerden, hebben uitgevoerd. De tweede grond is het adres door de juristen van Leiden aan den minister van binnenl. zaken gerigt, tot afschaffing van het verpligt schrijven en defenderen in het Latijn.

De studenten in de regten aan de Leidsche hoogeschool protesteren tegen de meening, die in dat adres eene onwetenschappelijke rigting, een zucht tot gemak ziet, en daarom volgt er in den brief een betoog, waarin de nadeelen aan het gebruik der Latijnsche taal verbonden, zijn uiteengezet. Geen zucht tot gemak maar juist streven naar betere en meerdere gelegenheid tot het schrijven van dissertatien, was het doel van het gemaakte adres. Eindelijk wordt de toenemende bloei van de regtsgeleerde studien aan de Leidsche hoogeschool in de laatste jaren betoogd uit de vermeerdering van colloquien en disputen, uit het meerdere verschijnen van onverpligte dissertatien, enz., enz.

* LEIDEN, 15 Dec. Heden zijn alhier tot doctoren in de regten bevorderd de Heeren C. Diemont, geb. te Gorinchem, na verdediging van een academisch proefschrift „over art. 1883 Burgerlijk Wetboek;" en C. Duymaer van Twist, geb. te Deventer, na openlijke verdediging van een academisch proefschrift „over de bevoegdheid der gemeentebesturen volgens de wet van 29 Junij 1851."

* HELDER, 15 Dec. Heden is, ten overstaan van den eerstaanwezenden ingenieur, aanbesteed het bouwen van magazijnen bij de kustbatterij en het voltooijen van een dier batterijen: voor welk werk minste inschrijvers waren de Heeren Gebr. Visser tot een bedrag van *f* 25,750.

* UTRECHT, 14 Dec. Men verneemt, dat de onderofficieren, die onlangs aan het examen voor den rang van 2de luitenant te 's Gravenhage zijn onderworpen geweest, en aan de vereischten daarvan beantwoord hebben, nog deze maand door Z. M. tot die rang zullen benoemd worden en wel ruim 30 bij de onderscheidene wapens van het leger hier te lande en ook eenige bij het leger in Nederlandsch Indië.

* UTRECHT, 15 Dec. Heden werd op het provinciaal gouvernement, alhier, aanbesteed het onderhoud der schipbrug tusschen Vreeswijk en Vianen van 1 Jan. 1861 tot 31 December 1863, welk werk werd gegund aan den Heer de Jong, te Sliedrecht, voor eene som van *f* 18,600.

* ARNHEM, 15 Dec. Gisteren namiddag werd alhier eene ongehuwde vrouw in hechtenis genomen, die onlangs bevallen is, maar van wier kind men niet te zien of te hooren kreeg, zoodat men vermoeden opvatte dat het om het leven zou gebragt zijn. Zij schijnt het kind in stukken gesneden en vervolgens in de Stadsbeek te hebben geworpen. Men was gisteren druk bezig met daarnaar te zoeken.

ZWOLLE, 14 Dec. Indien een gerucht, dat alhier loopt, waarheid bevat, dan zoude aan het Katerveer door de centraal-spoorwegmaatschappij in geen geval eene vaste brug over den IJssel worden gelegd, daar hare pogingen tot verkrijging van de noodige vergunning daartoe, bij de hooge regering schipbreuk hebben geleden.

VLISSINGEN, 13 Dec. In den nacht van den 11den op den 12den dezer is alhier een der matrozen van Zr. Ms. fregat de Admiraal van Wassenaer, terwijl hij aan den wal was, door een ander matroos mede op dat schip behoorende, zoodanig met een mes verwond geworden, dat de ongelukkige korten tijd daarna aan de gevolgen is overleden. De dader is in hechtenis genomen. Men vermoedt dat wraakzucht de oorzaak dezer misdaad is.

Heden morgen bij het aanbreken van den dag ontdekte men in de Potenkaai het lijk van een marinier en bij de Roodenbrug dat van een matroos, welke door nog onbekende oorzaken daarin geraakt en aldus jammerlijk omgekomen zijn. Ook deze behoorden beiden tot de equipage van het fregat de Admiraal van Wassenaer.

* MAASTRICHT, 13 Dec. Men verneemt dat Z. M. bij besluit van den 7den dezer heeft vergund, dat binnen den verboden kringen dezer vesting moge worden gemaakt eene stroomleidende dam, ter lengte van 725 ellen, en wel in de rivier de Maas tusschen de zoogenaamde Bleek en Varkenswaard, om te strekken tot jaagpad.

LAATSTE BERIGTEN.

FRANKFORT, Zaturdag 15 December.

Naar men uit eene goede bron verneemt, staat de ontbieding van de Lords Bloomfield en Loftus naar Londen, in verband met de beraadslaging over het Venetiaansche vraagstuk.

MARSEILLE, Zaturdag 15 December.

Berigten uit Napels van den 11den melden, dat Frankrijk eene wapenschorsing heeft weten te bewerken, terwijl er onderhandeld wordt omtrent de overgave van Gaëta. Victor Emanuel bestrijdt alleen de voorwaarde dat Frans II zijn vertegenwoordiger naar het aanstaande congres zal kunnen zenden om zijne zaak te bepleiten. Er is besloten tot het aangaan eener leening van 25 millioen lires. Nieuwe versterkingen van Sardinsche troepen worden verwacht. Het stoomschip Dora met 750 Garibaldisten aan boord, is met man en muis vergaan. De generaal Deni, die te Terracina met een dolksteek is gewond, is nog niet overleden.

De stoompaket Mersey, den 10den van Algiers vertrokken, omtrent welks lot men ongerust was, is aangekomen, alsmede de Thabor, welke den 13den Algiers heeft verlaten. De Turksche leening wordt hier met premie verhandeld.

TURYN, Zaturdag 15 December.

Berigten uit Napels van 13 dezer melden, dat de mobile nationale garde, bestemd voor Opper Italie, wordt georganiseerd.

De dagbladen juichen het ontwerp van Minghetti toe, strekkende tot administrative decentralisatie.

2000 man Pauselijke troepen zullen naar Ponte Corvo oprukken, om het voorloopig bewind te verdrijven.

PER TELEGRAAF.

LONDEN, HEDEN, Zondag 16 December.

De *Observer* meldt, dat niettegenstaande het sluiten van den vrede, Tientsing door de geallieerden zal worden bezet en versterkt. De communicatie met de zee is gemakkelijk.

WEENEN, HEDEN, Zondag 16 December.

In de avond-editie der *Wiener Zeitung* wordt tegengesproken het door de *Presse* medegedeelde berigt, betreffende het ontslag door den hofkanselier Vay aangeboden, en dat nopens de conferentien, welke aan de Hongaarsche hofkanselarij zouden hebben plaats gehad ten opzigte van de laatste gebeurtenissen te Pesth, en de kwestie der emigranten.

Uit Arad wordt van den 15den gemeld, dat de algemeene bijeenkomst van het komitaat, geschoeid op de grondwettige instellingen van 1848, op 28 Dec. zou plaats hebben, tot het benoemen van commissien en het kiezen van vertegenwoordigers. De gemeenten kiezen een vertegenwoordiger op 1000 zielen. De gemeenteraden zijn voor de handhaving van orde en rust verantwoordelijk.

TWEEDE DEPECHE.

...dagbladen bevatten het berigt, dat de Servische deputatie, met den ...ch Rajacic aan het hoofd, binnen kort in deze hoofdstad zal aan..., om den Keizer de wenschen der Servische bevolking persoonlijk ...e dragen.

PARIJS, HEDEN, Zondag 16 December.

...Moniteur bevat een keizerlijk besluit, houdende dat, te beginnen met ... en als maatregel van reciprociteit, de Engelschen, die in Frankrijk ..., zonder passen zullen worden toegelaten.

...zelfde blad bevat eene depeche van den Franschen gezant te Peters... meldende, dat bij de Russische regering het berigt is ontvangen, ...rd Elgin en baron Gros den 23sten Oct. Peking zijn binnengetrok... De vrede was den 26sten Oct. geteekend en de ratificatien waren ...den dag uitgewisseld. De Keizer, die zijne volmagt tot onderhan...had achtergelaten, toonde zich geneigd om naar Peking terug te .... De geallieerden begonnen die stad te ontruimen.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Zondag 16 December.

...eren zijn voor hier afgedaan 100 legg. Arak, te Rotterdam liggende.

... Tabak zijn gisteren uit de eerste hand verkocht 25 v. Virginy, per ...nazzo.

...eren gedaan van Rogge op levering in Mei f 197.
...en Woensdag 19 dezer zijn wegens zeeschade in publieke veiling ...slagen ca. 52 last oude Fransche Tarwe wegende 118, 119 en 121 ℔.

...TTERDAM, 15 Dec. Heden zijn afgedaan 90 leggers Arak, aan...rd per Susanna.
...HIEDAM, 15 Dec. Rogge: 146/2 ℔ Libau f 216 6/w., f 217 3/m. — ...rijn f 13; Genever f 18.50; Amst. Proef f 19.75.
...IDEN, 15 Dec. Boter: 1ste kwal. per ½ vat f 42 a 46, dito 2de ... 41, dito per Ned. ℔ f 1.05 a 1.15 en f 0.90 a 1.02½.
...EUWARDEN, 14 Dec. De aanvoer van Tarwe was heden tamelijk, ...ets meer geanimeerde vraag en alles ging tot genoteerde prijs vlug af. ...cht 70, 72 ℔ witte f 8,50 a 9,20, 66, 68 ℔ dito f 7,25,90. Roode ... aangeboden en van f 8 tot 9,50 naar wigt en kwaliteit. — Rogge ...weinig handel en bij uitsluiting als voren verkocht, 70, 72 ℔ nieuwe ... f 5,75 a 6,15, 73, 74 ℔ Pruiss. f 7,50,80, 70, 71 ℔ Petersb. f 6,65,85.— ...eit tot eene verlaging van 20 ct. met weinig vraag, 66, 67 ℔ Friess. ... f 7,00,20, 62, 66 ℔ dito veen f 5,75 a 6,30. — Winter Garst meer ...boden en tot eene verlaging van 20 a 25 ct. met goeden kooplust. ...cht 58, 60 ℔ f 5,15 a f 5,60; 55, 57 ℔ f 4.65 a 5. — Haver met ...n aanvoer en goeden kooplust tot ruim vorige prijzen, 43, 45 ℔ fijne ...0 a 3,70; 40, 42 ℔ korte voer f 2.95 a 3,15; 33, 39 ℔ lange dito ...0 a 80; 35, 36 ℔ ord. dito f 2,20,40. — Kanariezaad tot verlaagde ... met weinig kooplust, verkocht het beste van f 9,50 tot 10 en de ... soorten van f 8,50 tot 9 naar kwal. — Boonen meer aangeboden, ...kocht Paarde f 5 a 7, Duive f 7 a 8,50 en Waalsche van f 4,50 a ...aar kwaliteit.
...aanvoer en besteede prijzen aan de Veemarkt waren heden als volgt: ...underen als: 131 vette Koeijen f 115 a 270; 13 melke f 80 a 115; ... f 85 a 130; 10 kalfs f 90 a 120; 7 vaarzen f 75 a 115; 5 pinken ... a 90; 12 Ossen f 85 a 170; 6 Stieren f 40 a 90; 37 vette Kalveren ... a 75; 110 Varkens, als: 64 vette Varkens f 65 a 125; 28 vette ... f 30 a 65; 18 magere dito f 5 a 26; 767 Schapen, als: 540 vette ... f 14 a 30; 16 melke dito f 10 a 24; 8 magere dito f 6 a 14; ... Lammeren f 5 a 16; 7 magere Hamels f 4 a 8; 8 Werkpaarden ... a 80. Vlugge handel in vette Varkens; de overige soorten traag.
...RLINGEN, 15 Dec. De uitvoer bedroeg alhier van 9 dezer tot ... 4264/4 tonnen Boter, 500 Edammer Kazen, 600 Kanterkazen, 103 ... 12 Kalveren, 18 Varkens, 399 Schapen en Lammeren, 27 ton ... b. Chicoreiwortelen, 43 manden Wild, 67 b. Vlas, 20 b. Spek, ... Steentjes, 100 Hummen, 2 last Zaad, 1 last Boonen, 152½ last ...en 80 pakken Hooi.
...IDDELBURG, 13 Dec. De aanvoeren uit onze naburige eilanden nog ...Walcheren, was heden groot, en de kooplust was zeer beperkt, waar...er minder dan vorige week werd verhandeld. Zeeuwsche nieuwe Tarwe ...bijna niet aan, en die geveild werd, was mindere soort waarvoor nog ...0 a 9 is betaald; voor mooije goede zou f 9.75 te bedingen zijn ge... jar. Walch. Tarwe bijna niet aan en f 13.50 de mud gekocht. ...e nieuwe Walchersche Tarwe f 10.25 a 10, mindere soorten f 9.75 ...50 naar deugd. Zeeuwsche Rogge had aan f 7.30 koopers. Garst ...lijk minder ter veil, de beste Wintergarst bragt f 6 op, mindere ... a f 5.50; de puike zomergarst f 5.75, gewone en mindere soort ... a f 5.25 de mud. Walchersche Witte boonen blijven zeer ver...lend van kwaliteit, de beste zijn f 14.75 a 13.50 betaald, mindere ... f 13, 12, 11 a 10 naar kwal. Walchersche bruine Boonen f 16, ... 14 a 13 naar deugd. Walchersche Paardeboonen minder ter veil met ...en koopers, begin beurs kocht men enkele monsters aan f 7, doch ... f 7.25, 7.30 en einde beurs is voor een enkel monster nog f 7.40 ...d. Puike Walch. groene Erwten f 11.25 a 11, mindere f 10.50 a 10, ...groote Erwten f 13 a 12 naar deugd. Koolzaad bijna zonder handel; ...gemeene vraag was f 13, doch hooger als f 12.50 en 12 werd niet ...teden. Raapolie f 43.25; Patentolie f 45.50; Lijnolie f 35 per ... 6 weken, op contant f 1 lager. Raapkoeken f 88 per 1040 stuks, ...koeken f 13.50 per 104 stuks.
...NTWERPEN, 14 Dec. Koffij: De markt was wederom zeer kalm, sedert ... dagen; tot de verlaagde prijzen der vorige week heerschte echter meer ... naar Rio. Er werden deze week twee ladingen ingevoerd van Rio ... die gedeeltelijk voor de verzending geplaatst werden. De verkoo... der week in de eerste hand beloopen 8600 b. Rio, en waarvan 3600 b. ...op levering, voor Holland verhandeld, 1500 b., in loco voor Kon...nopel, 2400 b., in loco van boord ter ontvangen, op speculatie en 1100 b. ...voor cons. Uit de tweede hand werd zeer weinig afgedaan. De ... zijn onveranderd, 37 cents wordt betaald, voor goed ord. Rio. — ... bij voortduring zonder handel. Goaquil 45½ a 46½, Maragnon ... a 45 cs. Verfhout: Campeche Domingo tot lagere prijzen, bij partij ...boden en verhandeld. Er werden aldus 200,000 kil., kortelings ...komen, met fl. 3 betaald. Voor kleinere partijtjes betaalde men fl. 3½.— ... voor het binnenland veel gevraagd. Onze voorraad is zeer gering. ... geene invoeren onderweg voor onze haven en daar men later ... prijzen te gemoet ziet, worden tot bestaande noteringen tamelijk ... inkoopen voor cons. gedaan. Men verhandelde in den loop dezer ... 20,000 kilo Poolsche Hennep a fr. 86 en 200 b. Manilla a fr. 75 ... kilo, alsmede eene partij Bombay tot niet bekenden prijs. — Katoen: ... vraag voor dit artikel bleef zeer gering. De berigten van Amerika ... lager, melden hooge Wisselkoersen op Europa, en daardoor worden ... inschepingen voor het continent gedaan. De verkoopen op onze markt ... slechts 80 b. Louisiana strict middl. en 384 b. dito ord. a goed ... voor vorige prijzen. — Huiden: De verkoopen der week bestaan uit ... B.-Ayres en Montevideo, 6000 gezouten dito, 1800 gezouten Rio ... 400 gezouten Australie. De vraag is regelmatig. De prijzen ... droge Huiden zijn bij voortduring laag; die voor de andere ... onveranderd. — Hop 10 frs. lager dan in de vorige week voor ... 1859 van Aalst. Eenige verkoopen werden a 125 frs. gedaan en ... blijven verkoopers a 120 frs. — Specerijen onveranderd; eenige ge... ... verkoopen werden a 28½ c. voor zwarte Peper gedaan. Piment lager en ... aangeboden. — Vetwaren: Fabriek-Olijfolie zonder omzet; Mes... ... weinig lager en a fr. 140 ent. verkrijgbaar; Gallipoli fr. 142 ent. ... Kil. Palmolie stil op f 28½ in entr. Cocos Cochinolie f 34½ a 35 in ... Terpentijnolie van Amerika merkelijk lager en a f 18 op levering ... loco aangeboden. — Smeer en Talk: Stadssmeer weinig verhandeld en bij ... met den vorigen prijs van f 32 betaald. Inlandsch Smeer, ... loop der week lager aan te komen en a f 31½ afgedaan. Doch heden ... mindere vraag voor f 31½ verkrijgbaar. — Paardevet met eenige invoe... van BuenosAyres, waarvoor men fr. 106 in ent. vraagt. — Wol zeer ... doch met geringe aanvoeren, daar de koopers op den uitslag ... aanstaande veiling van 19 dezer wachten. Er werden slechts 100 b. ...-Ayres en gewasschen Smirna en Odessa afgedaan. — Harst: In ... veranderde stemming. De cons. betaalt bij voortduring den vorigen ... van f 2¼ en die prijs wordt ook op levering gehouden. In ligte ... Harst werden 1400 vaatjes tot geheimen prijs afgedaan. — Pot... Russische onveranderd en zonder afdoening van belang. Men ... op f 17¼. Van New-York werden eenige partijen aangevoerd, waar... kooplust een weinig verminderde. De prijzen zijn insgelijks lager, ... volgt: 1ste soort f 17¼; 2de soort f 15¼; 3de soort f 14¼ de 50 kilo. — ... De vraag naar opgelegde soorten is zeer kalm, doch blijven de ... onveranderd vast, daar onze voorraad zeer gering is. Gepelde soor... ... in vaste stemming, doch geven tot weinige inkoopen aanleiding. ... werden slechts 1000 b. Arracan voor de cons. van f 8⅞ tot 9¼ n. ... gedaan. — Ruwe Suiker: Uit hoofde der stilte op de Engelsche mark... ... werd in den loop dezer week bijna niets afgedaan. De prijzen, al... ... onveranderd, zijn een weinig flaauwer gestemd; men deed 195 k. ... Havana per Rosa, N°. 16 a f 19½. Geraffineerde Suiker insgelijks kalmer, ... lager. Eenige verkoopen werden in Melis a f 20½ afgedaan. — ... vaste houding; men deed sedert acht dagen 230 v. Kentucky ... de eerste en 135 v. dito in de tweede hand.
...ANTWERPEN, 15 Dec. Granen: In Tarwe ging heden niets om van ... belang. Bourgas Rogge werd betaald met f 8¾ in cons. en Koningsb. ... met f 8¾ ent. Lijnzaad iets vaster, men heeft betaald f 14¼ a 14½ ... voor Berdianski en Odessa op levering; Zaailijnzaad hooger; voor puik ... Roodgeband besteedde men fr. 62, 63 en 64.
...AALST, 15 Dec. Hop: Ter markt van heden heeft men verkocht 60 z., ... 1860, 3e kwal. a fr. 160. Circa 100/m ℔ hebben in den loop der ... week nemers gevonden. Het artikel is gestemd tot rijzing.

HAVRE, 13 Dec. Met Katoen was heden wederom zeer geanimeerd, van disponibele werden ca. 2700 b. verkocht en op levering vonden circa 3000 b. tot verhoogde prijzen nemers; voor middling New-Orleans besteedde men 90 a 91 fr.

HAMBURG, 14 Dec. *Koffij* onveranderd, van de laatste toevoeren is tot nog toe weinig aan de markt gebragt, intusschen vond alles tot volle prijzen coulant nemers. Sedert 7 dezer zijn verkocht ca. 2500 b. Rio en Santos van 6½ a 7 sch., 7000 b. Rio, zeilende tot geheime prijzen, 2500 b. Rio per Forest Queen en 1500 b. dito per Ann en Lizzy, zeilende en 3500 b. Santos. — In *Ruwe Suiker* was de omzet zeer beperkt, doch de prijzen zijn nagenoeg onveranderd. — *Rijst* zonder belangrijke afdoeningen, doch prijshoudend. — *Katoen* vast prijshoudend. — *Huiden* stil. Uit de eerste hand zijn verkocht 3784 stuks Java Buffel en 3072 stuks dito Koe ex Adolph. — *Tabak:* Uit de eerste hand werden 369 ceroenen Havana en 200 pakken Brazil tot goede prijzen afgedaan. In veiling vonden 284 ceroenen Domingo dooreen tot 8 sch. en 50 cer. Cuba, dooreen tot 13¼ sch. koopers. — Van *Verfhout* werd deze week aangevoerd 620,000 ℔ Domingo Blaauwhout en 380,000 ℔ Laguna Campeche, waarvan het eerste reeds op levering en het Campeche Blaauwhout direct na arrivement verkocht werd. De opinie voor deze verfstof blijft gunstig. — *Peper* stil. — Van *Piment* vonden tot de verlaagde prijzen onderscheidene inkoopen plaats. — *Vruchten* niet flaauwer. — *Cacao* prijshoudend. — *Honig:* Havana zonder disponibelen voorraad. — *Lijnolie* zeer flaauw, loco werd op 21 a 20¾ mb. en per Mei 1861 op 21¼ gehouden; heden was het iets vaster. — *Traan* vaster. — *Talk* zonder noemenswaardigen omzet. — *Potasch:* Kasan vond ter verzending nemers a 18½ mb. — Banca *Tin* flaauw. — *Granen:* Tarwe in loco werd 3 a 4 rd. hooger betaald. Van de Deensche eilanden is 125 ℔ nog a 120 rd. te koop: op het voorjaar wordt 127, 128 ℔ gedr. van de Deensche eilanden op 130 rd.; 127, 128 ℔ van Holstein op 132 en 127 ℔ van Pommeren op 138 gehouden met koopers tot 1 a 2 rd. lagere prijzen. Rogge in loco onveranderd; voor 116, 117 ℔ van af Petersburg bedong men 65 a 66 rd. en 116/117—117/118 ℔ van Archangel wordt op 66 a 67 rd. gehouden.

DANTZIG, 12 Dec. *Granen:* Goede Tarwe vond heden attentie en de betaalde prijzen zijn niet alleen vast, doch zelfs 10 fl., sedert acht dagen hooger aan te nemen. Men heeft ca. 95 last verkocht en voor 121, 122 ℔ bonte besteedde men 500 fl., 130 ℔ fijne belb. 595 fl. Van Rogge werden heden 25 lasten op het voorjaar a 345 fl. gekocht.

LONDEN, 14 Dec. *Suiker* flaauw; de prijzen blijven ten volle 6 p. in enkele gevallen zelfs 1 sh. lager dan in de vorige week. Van W. Ind. soorten werden 268 v. verkocht, makende een totalen omzet voor de week van 932 v. Uit de hand heeft men verkocht 2600 z. gemeen bruin Siam a 33.3, regten 12.8; 1000 z. middel Madras a 44.6, regten 13.10; 700 z. Penang van 35 a 36 sh. regten 12.8 en 350 z. Gurpatta date Beng. a 41.6. — *Koffij:* Plantation stil; native prijshoudend, goed en mooi ord. 62.6 a 64 sh. — *Cacao* stil. — *Rijst* flaauw, ca. 8 a 900 b. Beng. vonden nemers van 12.9 a 13 sh. Eene lading van 1500 ton Necransie werd te Liverpool op levering afgedaan a 11.3. — Van *Lijnzaad* werd eene partij Calcutta op levering gerealiseerd van 57.6 a 58 sh. — Schotsch *IJzer* 51.6. — *Lijnolie* 29 sh. — *Talk:* De markt heeft een iets vaster aanzien ofschoon de prijzen geene noemenswaardige verandering te kennen geven.

LONDEN, 14 Dec. De aanvoeren van Engelsche Granen waren redelijk en de invoer van buitenlandsche niet veel minder, dan in de vorige week. Inl. Tarwe werd tot vorige prijzen verkocht, met veel vraag voor alle goede soorten. Vreemde ruim zoo hoog te plaatsen. Puike roode Amerik. en Fransche 60 a 61 sh., puike oude Oostzeesche 65 a 66 sh., puike oude Rostocker 68 a 70 sh., ord. Russische 52 a 53 sh., goede 54 a 56 sh., puike 57 a 58 sh. Meel, Inl. 57 a 40 sh., Fransch 45 a 50 sh., Spaansch 48 a 50 sh. Puike Garst voor mouterij vast, prima 48 sh. Mout vast, goede oude met veel vraag. Boonen en Erwten onveranderd. Haver werd vrij gretig voor consumtie genomen, soms tot eene kleine prijsverbetering. Zaden algemeen vast en willig.

SAMARANG, 25 Oct. *Koffij:* De voorraad in het binnenland is niet groot, zoodat men geene daling voor dezen oogst meer voorziet, daar ook reeds een gedeelte van het niet afgevoerde, op levering werd verkocht. — *Indigo:* De aanvoeren zijn gering, doch na de ingevallen regens hebben de fabriekanten hunne werkzaamheden hervat, zoodat eerlang de nieuwe aanvoeren meer geregeld zullen aankomen.

MACASSER, 10 Oct. Van *Koffij* kwam veel ter markt en besteedde men vooreerste soort grif f 34¾, in enkele gevallen zelfs f 35. — Van *Schildpad* werden ongeveer 80 pic. verkocht tot ca. f 1100 voor 1ste soort; thans blijft slechts zeer weinig disponibel. — *Was:* De aanvoeren zijn betrekkelijk gering, kleine partijtjes bedongen f 176 voor Timor en f 130 a 160 voor andere soorten. — *Rijst:* Van Baly werden 5/m. pic. aangebragt, waarvoor men f 5 vraagt: Maros Carga f 4.50 a 60 c. Overigens ging in producten zeer weinig om. — *Calicots* en *Madapollams:* Van Holl. fabrikaat werd weinig aangevoerd; de verkoopen waren echter ook zeer onbeteekenend, zoodat eene nieuwe prijsverlaging te verwachten is. Van Eng. Madapollams 42 I: werd eene partij verkocht tot f 5.60 contant; men prefereert echter de 6/4 Holl. Madapollams. Van 5/4 Eng. is goede voorraad ter plaatse en kan spoedig nog eene grootere partij arriveren; voor dit artikel verwacht men in de volgende maand vraag tot f 4½. Greij Cloth: van stevige kwal. werd tot f 5.30 verkocht; mindere kwal. tot f 4 te vergeefs aangeboden. Van grey Shirtings zou eene partij van stevige kwal. nog te verkoopen zijn tot f 7½ a 8, de voorraad daarvan is zeer beperkt. 6/4 Holl. Salemporis blijven zeer langzaam afgaan, 5/4 zullen binnen kort meer gevraagd worden. Van ruwe Drills is de voorraad niet groot, zoodat goede soorten tot bijkomende prijzen te verkoopen zijn. — Van 5/4 Adr. rood *Katoen*, fabrikaat P. & C. werden 2000 stuks verkocht tot den lagen prijs van f 8½, terwijl kort te voren mindere soort Eng. tot f 9 werd verkocht; hierdoor is het op het oogenblik wat flaauwer; daar de 2de hand echter geheel zonder voorraad was, zal redelijk Holl. doek spoedig weder tot f 9 a 9¼ te realiseren zijn; 6/4 blijft ontbreken. Ruwe Garens zijn gedrukt: 28 b. N°. 40 van goede kwal. werden tot f 290, later tot f 288 verkocht Adr. rood Garen is weder in prijs gedaald, zoodat mooi rood N°. 40 niet hooger aan te nemen is dan f 265. — *Chitsen* door aanhoudende aanvoeren zeer flaauw. Holl. gele Gronds f 8½ waard, geweven Hoofddoeken van goede bewerking f 4 a 5. In Batiks gaat weinig om. Doeken over het algemeen wat flaauwer, goede soorten Slendangs zijn coulant te verkoopen. — Zweedsch *IJzer* tot f 11 te vergeefs aangeboden. Eng. Stafijzer tot f 9 afgedaan. — *Boter* afgedaan tot f 12. — *Vrachten:* Sedert het laatste berigt werden geen charters afgesloten. De Albatros laadt voor China. — *Wisselkoers* nominaal, op Holland f 98.

Fondsen en Beurstijdingen.

LONDEN, Vrijdag 14 Dec. Consols blijven ⅛ pCt. boven den slotkoers van gisteren. Russen 4½ pCt. en dito Peruanen zijn ½ pCt. gerezen; ook waren Passive ½ pCt. hooger; Spaans. 3 pCt. zijn ¼ boven gisteren en de 1¾ pCt. dito, benevens de Mexic. ⅛ pCt.; oude 6 pCt. Turken daalden ¼ pCt.

Consols 3 pCt. op 10 Jan. 92¾ a ⅞ ex div.; Brazil. 4½ pCts. 1860 87 a 86¾; Mexic. 3 pCt. op 28 Dec. 21¼ a ¾; Peru 4½ pCt. 95 a 96; Portug. 3 pCt. 1853 46⅞; Russen 4½ pCt. 94½ a 95; Spanje 3 pCt. 50¾ a 51¼; Dito 1¾ pCt. 41¾ a 42; Dito Passive 22¼ a 23¼; Turken 6 pCt. op 28 Dec. 71¾ a 72¼; Dito Nieuwe Leening 58¼ a 57¾; Dito op 28 Dec. 58 a 57⅝; Dito Dito £ 100 59 a 60; Dito Geguarand. 4 pCt. 102½; Holl. Certif. 4 pCt. 100¼; Peru Dollar Bonds 4½ pCt. 80.

Het comité der Mexicaansche fondsenhouders heeft van den Heer Whitehead de bevestiging ontvangen van den roof der gelden van het Mexic. dividend, op bevel van Miramon gepleegd in tegenwoordigheid en niettegenstaande het protest van den Spaanschen gezant en van den Britschen consul, benevens den agent der fondsenhouders. De roof geschiedde door het inbakken der deur en het openbreken der sloten. Het Mexicaansche bewind verklaarde voor het oogenblik slechts 200,000 doll. te zullen gebruiken en die naderhand terug te geven. De politieke berigten bij het comité ontvangen, komen daarop neder, dat de liberalen met rassche schreden op Mexico aanrukken.

Scheepstijdingen.

Gepraaid, 9 Dec.; op 49° N.Br., 10° W.L.: Leila, Allen, Rott. n. Baltimore.

AMSTERDAM, 16 Dec. Het Nederlandsche fregat Biesbosch, kapt. H. Mugge, van Passaroeang naar Nederland, met schade te Batavia binnengeloopen, is aldaar afgekeurd; de lading zou in het schip Cosmopoliet, kapt. J. Bouten, overgescheept worden.

Volgens brief van kapt. C. T. H. Koch, voerende het schip Galilei, van hier naar Soerabaya, in dato 12 Dec., bevond hij zich toen in goeden staat zeilende bij de Singels; aan boord was alles wel.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 15 Dec.; de schepen per telegraaf gemeld.
HELVOETSLUIS, 15 Dec.; Chanticleer, S., Newc. - Anna, Poelmann, Ystad. - Eersteling, Schuring, id. - Zior, Price, Sunderl.
BROUWERSHAVEN, 14 Dec.; Maasstroom, Mellema, Rott. n. Bat.
HAMBURG, 13 Dec.; Bato, Meijer, Malaga.
RENDSBURG, 13 Dec.; Jonge Herman, Boiten, Koningsb. n. Bremen. - Vr. Margaretha, Klofkorn, Korsoer n. Schiedam.
LEER, 10 Dec.; Catharina Groenewold, Velvis, Gron. — 12 Dec.; Onrust, Mudder, Amst.
LONDEN, 13 Dec.; Aurora, Vaalman, Engelholm.— 14 Dec.; Diana, Fijn, Helsingborg. - Stella Matutina, Beekman, Sandarna. - Concordia, S., Rott. - Boreas, S., id.
Bij DEAL, 13 Dec.; Kinderdijk, Zwanenburg, Bat. n. Rott.
Bij DUNGENESS, 13 Dec.; Nicot, Amesz, Bat. n. Amst. - Philips v. Marnix, v. Duin, id. n. id. - Jacob van Cleef, Tholen, Amst. n. Malta.
Bij DE MEEUWESTEEN, 13 Dec.; St. Jan, Lommerse, Bat. n. Amst.
Bij PORTSMOUTH, 13 Dec.; Jason, v. Buren, Rott. n. Bat.
PLYMOUTH, 13 Dec.; Elisa Ann, Haywood, Rott.
LIVERPOOL, 12 Dec.; Nieuwendam, de Jonge, Newry. - Neeltje Cornelia, Scholten, id.
LONDONDERRY, 12 Dec.; Concurrent, de Jonge, Riga.
NEWRY, 12 Dec.; Helena, Klein, Riga.
SHIELDS, 13 Dec.; Burger, Bartels, Rott.- Athene, Larsen, Amst.- Frouke Hill, Forma, Londen. - Margaretha Arendina, de Jonge, id.
YARMOUTH, 12 Dec.; Fox, King, Alkmaar.
GRIMSBY, 13 Dec.; Concordia, Roskamp, Rott.
BELFAST, 12 Dec.; Maria, Haijen, Riga. - Annechina, Velt, id.
DUINKERKEN, 14 Dec.; Prins van Oranje, S., Rott.
HAVRE, 12 Dec.; Ary Scheffer, S., Rott.
NANTES, 12 Dec.; Petrus Horreus, Zwieting, Amst.
TRIEST, 10 Dec.; Verwisseling, Boon, Rott.
ZANTE, 21 Nov.; Wendelina, Hilbrand, Triest.
MALTA, 1 Dec.; de Hoop, Manneken, Vlaard., (7 Oct. zeilkl. n. Licata.)
CALLAO, 30 Oct.; Geert Herwig, Pik, San Antonio.
TENERIFFE, 28 Nov.; Zr. Ms. Flotillevaartuig Haarlemmermeer, Lt. 1e kl. P. de Koning, Texel n. Batavia, heeft 28 dito de reis voortgezet, alles wel aan boord.
BATAVIA, 28 Oct.; Almonde, Surie, Singapore. - Anna, Bok, King George Sound.
SOERABAYA, 18 Oct.; Salatiga, Biesthorst, Rott.
MACASSAR, 10 Oct.; Macassar, de Boer, Rott. — 13 Oct.; Mary Goddard, Haring, id.
MELBOURNE, 5 Oct.; Wilhelmina, Stalleknecht, Hongkong. — 23 Oct.; Cosmopoliet, Westenenk, Amst.

UITGEZEILD.

TEXEL, 15 Dec.; Urania, S., Hull. (Benevens de schepen per tel. gemeld.
HELVOETSLUIS, 15 Dec.; Lodewijk, Ridder, Quisembo. - Aurora, S., Londen. - Osprey, S., Liverp. - Holyrood, S., Leith.
BRIEL, 15 Dec.; Cologne, S., Londen. - Marco, Richardson, Jersey. - Valeria, Shannon, Newcastle. - Wester-Schouwen, Boon, Sunderl.-Maria Theresia, Schmede, Hartlep. - Apollo's, Hochland, Hull. - Enchantress, S., id. - Seagull, S., id.
BREMERHAVEN, 13 Dec.; Antje, Drent, Hammerfeit. - Bouwina, Henke, Amst.
DANTZIG, 11 Dec.; Renske, Voogd, Groningen. - Hendrik, Vos, Brussel.
MEMEL, 11 Dec.; Elisabeth, Top, Antw.
LEER, 10 Dec.; Harnke, Harkema, Gron. — 15 Dec.; Catharina Elisabeth, Geertsema, id.
LONDEN, 13 Dec.; zeilkl.: Juff. Zwanette, Pekelder, Elseneur.
GRAVESEND, 14 Dec.; Economie, Visser, Odessa.
WIGHT, 13 Dec.; Stephenson, Witte, Texel n. Liverp.
NEWRY, 12 Dec.; Feika Jantina, Mulder, Bristol.
DUNDEE, 13 Dec.; Mercurius, Boer, Harl.
NEW-CASTLE, 13 Dec.; zeilkl.: Helena Florentina, Rosenbeek, Carthagena. - Geertje, Legger, Livorno.
SUNDERLAND, 13 Dec.; Star, Wilson, Rott.
HARTLEPOOL, 13 Dec.; Ulrika, Bekkering, Amst.
ODESSA, 30 Nov.; Leonidas, Meijer, Falmouth.
PORTO PLATA, 18 Nov.; Singapore, Schmidt, Bremen.
SURINAME, 10 Nov.; Elisabeth Ross, Mackensie, Clyde.
RANGOON, 17 Oct.; Admiraal de Winter, Bunnemeijer, Rott.
PENANG, 28 Oct.; Eduard Marie, Remmers. Batavia.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN:

A. Grenshauser, Boreas, n. Manheim. - F. W. Meeussen, Emma, n. Dusseldorp. - T. Schleiss, Frankfort N°. 23, n: Frankfort en Bieberich. - J. H. Berns, Cöln N°. 16, n. Keulen. - J, Sinzig, Mainz N°. 8, n. Mainz. - J. Engelen, de Hoop n. Urdingen.
ARNHEM, 15 Dec. Rijnhoogte 2 el 2 p., gew. 8 d.
KEULEN, 15 Dec. Rijnhoogte 10 vt. 2 d. Keulsch (9 vt. 10 d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

LONDEN, Diana, S., 201 k. Vijgen, C. L. Engelberts en Zoon; 100 k. Blik, van den Berg en C°.; 60 z. Suiker, 8 punch. Melasse, Wed. W. Wieffering; 5 k., 120 st. Metaal, Surie en Lingeman; 100 v. Krenten, van Beek en Jurjans; 129 bundels IJzer, W. Bernett en C°.; 12 cer. Amandelen, E. E. Visser; 12 p. Melasse, 130 z. Suiker, 45 z. Gom, 189 k. Gember, 7 k. Schellak, 26 k. Thee, 25 cer. Amandelen, 9 ton Verfhout, 33 cer. 8 k. Koopm., 34 pijpen Wijn, Order.

EFFECTEN-SOCIETEIT VAN 3 TOT 4½ URE.

AMSTERDAM, Zondag 16 December.

Integralen 63⅛.
Spaansche 1¾ pCt. 41 3/16, ¼.
Binnenl. 3 pCt. 48 7/16.
Portug. 1856/59 44⅞, 9/16.
Metall. 5 pCt. 43 7/16, 11/16.
Dito Nation. 50½, 11/16.
Tot verbeterde koersen vertoonde heden in Oosterr. fondsen de omzet eenige levendigheid.

A D V E R T E N T I E N.

KONINKLIJKE PIANO-FABRIEK,
HEERENMARKT, N°. 274.
Het zal den KUNSTLIEFHEBBERS niet ongevallig zijn te vernemen, dat de Ondergeteekenden HEd. kunnen berigten, dat hun Magazijn ruim voorzien is van schuins en regtsnarige PIANO'S, alle in hunne eigene Fabriek vervaardigd, welke zoowel in kwaliteit als in prijs met de Buitenlandsche kunnen wedijveren, zoodat zij de vrijheid nemen HEd. uit te noodigen om deze INLANDSCHE INDUSTRIE te komen bezoeken.
In alle Formaten en Prijzen kunnen bestellingen gedaan worden.
C. BREUGELMANS & C°.,
Hofleveranciers.
(21131)

KOPIJEN VAN BOEKWERKEN,
welke met het Regt van Uitgaaf en de overig zijnde Exemplaren zijn aangekocht door GEBROEDERS DIEDERICHS, te Amsterdam, al welke Werken niet vermeld zijn in hunnen FONDS-CATALOGUS, waarin opgave van 500 Boekwerken, die meestal tot VERMINDERDE PRIJZEN worden afgeleverd, en die à 10 Cents voor de Armen bij gemelde Uitgevers op Franco aanvrage is te bekomen:

CHESTERFIELD (LORD), LESSEN VAN WELLEVENDHEID of Wenken voor zijnen Zoon, bij zijne intrede in de Wereld. Naar het Engelsch. Tweede druk, 8°. Prijs f 0.75.
FEUCHTERSLEBEN (ERNST FREIH. VON), *Med. Doct.* GEZONDHEIDSLEER DER ZIEL. Uit het Hoogduitsch, naar de 12de itgave. Met Portret, 18°. f 1.40.
HONERT T. Hz. (J. VAN DEN), HET TARIEF VAN JUSTITIE-KOSTEN EN SALARISSEN IN BURGERLIJKE ZAKEN, n verband beschouwd met vroegere bepalingen en toegelicht door de daarover gehoudene beraadslagingen. Gr. 8°. f 4.25. *Verminderde Prijs f 2.50.*
——— GESCHIEDENIS EN BEGINSELEN DER WETTEN VAN 31 MEI 1843, betrekkelijk BOEDELSCHEIDINGEN. Gr. 8°. f 1.40. *Verminderde Prijs f 1.*
LAGEMANS (DR. E. G.), AUSWAHL VON PREDIGTEN DER BERÜHMTESTEN HOLLÄNDISCHEN KANZELREDNER, Gr. 8°. f 2.85. *Verminderde Prijs f 1.50.*
MÄDLER (J. H.), DE STERRENHEMEL. Uit het Hoogduitsch door J. L. TERWEN, met Sterrekaart, 8°. f 0.50.
MÄURER (HERMAN), WAARHEDEN EN OPMERKINGEN VOOR LIEDEN DIE DENKEN. Naar de 3de Hoogduitsche Uitgave, 8°. f 1.50. *Verminderde Prijs f 1.*
MEYBOOM (DS. L. S. P.), JEZUS BLIK OP DE NATUUR EN DE MENSCHENWERELD, of welke is de Leer aangaande God en Godsdienst, die Jezus uit de Natuur afleidt? Gr. 8°. f 1.
MEIJER (CLARISSE S.), HOE LOONT DE KUNST? Novelle van J. MUNTER. Uit het Zweedsch vertaald, met Vignet. Gr. 8°. f 3.25. *Verminderde Prijs f 1.50.*
NASSE (DR. F.), HANDLEIDING OM BEGINNENDE ARTSEN TE OEFENEN IN HET WAARNEMEN EN BEOORDEELEN VAN ZIEKTEN. Uit het Hoogduitsch, vertaald door H. C. A. L. FOCK, *M. D.* Gr. 8°. f 1.40. *Verminderde Prijs f 1.*
PAYNE (A. H.), ZESTIG GEZIGTEN LANGS DEN RIJN aan beide Oevers, als Panorama, op Staal gegraveerd, in fraaijen band. f 3.
PFANNENSCHMIDT-BUROW (JULIA), DE OPVOEDING EN VERZORGING VAN HET KIND EN DE OPLEIDING EN VORMING VAN HET MEISJE. Naar het Hoogduitsch door J. W. R. G. Met eene Voorrede van den Wel-Eerw. Heer M. E. VAN DER MEULEN, Hervormd Predikant, 8°. f 1.90. *Verminderde Prijs f 1.25.*

FRANSCHE BRIEVEN.

PARIJS, 13 December 1860.

Dank voor de belangstelling; ik ben thans weder wat beter! Ik zal van de zon, die heden voor weinige oogenblikken het aardrijk met een vriendelijken lach begroet, gebruik maken, om eens een frisch luchtje te scheppen, dat wil zeggen, eens een toertje in een rijtuig te maken a twee francs per uur.

Waar ik naar toe zal gaan? Het komt mij voor, dat ik voor mijn eerste uitstapje, het jaargetijde in aanmerking nemende, niets beter kan doen, dan mij naar den *Jardin d'acclimatation* te begeven; daar ten minste loop ik geen gevaar mij eene verkoudheid op den hals te halen.

Zoudt ge mij vergezellen willen, dames? Gij behoeft niet te vreezen dat ik mij u als Cicerone zal opdringen, en u over de natuurlijke geschiedenis der zwarte zwanen, van den rooden ibis, van de Australische gekapte zwaan (*cereopsis*), waarvan het paar 4000 frs. kost, en over de verschillende ganzensoorten zal onderhouden. Ik beloof u wel is waar niets voor de toekomst, en ge kunt er u dus op voorbereiden mij bij de eene of andere gelegenheid eene ernstige rede te hooren houden, waarvan de aanhef luidt als volgt: „Ziet gij daar die witte zwaan met zwarten hals? Zij onderscheidt zich van de witte zwaan door haren zwarten hals".... doch voor heden is het eenvoudig om eene wandeling in den tuin en het Bois de Boulogne te doen.

A propos van zwanen! Weet gij hoe men bij den eersten oogopslag het mannetje van het wijfje onderscheiden kan? Niet, dan wil ik het u leeren. Gij ziet daar in een vijver eene sneeuwwitte zwaan glijden, en ge wenscht te weten tot welke kunne het dier behoort. Daartoe is het volgende zeer eenvoudige middel dienstig. Gij reikt den vogel vastberaden een stuk brood toe; eet *hij* het op, dan is het een mannetje; eet *zij* het op, dan is het een wijfje. Dit is eene proef, die nooit falen kan.

Enfin, gij wilt dus van de partij zijn; welnu stop u dan warm toe. Kies een eenvoudig kleed van donkere stof, met 5 of 6 kleine volants, en tot bovenaan met een corsage. Onder het gladde kraagje doet gij een zwart fluweel dasje.

— Goed mijnheer en verder?

— Dan neemt gij uw mantel van grijs laken met zwart astrakan-plusch gegarneerd; steekt uwe handen, na alvorens uwe gevoerde handschoenen te hebben aangetrokken, in de met astrakan omzette zakken van uwen mantel en knoopt — want het is koud — de knoopen van passementwerk geheel tot bovenaan digt. Thans zet gij uw zwart fluweelen hoed met blaauw- of wit-gonden fluweelen bloemen en zwarte veder op; vergeet uw mof van Astrakan-plusch niet, en gij zult er even eenvoudig als smaakvol uitzien, en als altoos bekoorlijk zijn.

En gij kleine man, wilt gij ook mede? Wilt gij ook den ibis en den Zebra, de lamas en de alpagas zien? Gaauw uw russisch hesje, zwart fluweel met zilver, aangetrokken; uwe wit en blaauw gestreepte kousen hebt ge reeds aan; zet uw hoed met de paauwveder op en thans voorwaarts!

— Och Mijnheer! vertel ons wat onder weg.

— U wat vertellen? Dat is over het geheel, niet zoo gemakkelijk als ge wel denkt, en althans niet wanneer men gedurende ruim acht dagen tusschen de vier muren gezeten heeft. Wil ik u iets over de Turksche leening mededeelen, die op den oogenblik voor de goede Parijzenaars de hond van Alcibiades is? Apropos! Weet gij waarom het nieuwe stuk: *de Syrische moordtooneelen,* waarin het expresselijk voor deze gelegenheid in Afrika geëngageerde kameel zou debuteren, niet is opgevoerd geworden? De Heer Mirès vreesde dat de opvoering van dit stuk, waarin naar het schijnt, de Turksche troepen en de Muzelmannen in het algemeen in geen gunstig daglicht worden gesteld, de uitgifte zijner Turksche leening zou benadeelen. Daarom hield hij bij den tooneeldirecteur, bij de schrijvers, bij de vertooners eene zoo treffende redevoering, en ondersteunde (naar men verzekert) zijne woorden door zulke *geldige* redenen, dat de Heeren Mocquard, Victor Séjour en het kameel er in toestemden hunnen triomf uit te stellen, hetgeen misschien voor de letterkunde een verlies is, maar de actien der Caisse-Mirès tot 415 deden stijgen!....

Zijt gij reeds door de nieuwe *Passage Mirès*, van de *Rue Richelieu* naar den Boulevard *des Italiens* gegaan. Onlangs heeft een grappenmaker des nachts aan een der hoeken dezer straat een papier aangeplakt, waarop het volgende te lezen stond: Winkelhuizen te huur, kersversch gedecoreerd even als de eigenaar."

— Spotvogel! en wat weet gij meer?

— Zal ik u, in navolging van den *Courrier du dimanche*, oorlog, moord en doodslag voorspellen?

— In 's Hemels naam niet.

— Wil ik u dan iets over de nieuwste brochures bij Dentu mededeelen?

— Nog veel minder!

— Verlangt gij dat ik u den financielen toestand van Oostenrijk beschrijf?

— Die is helaas! genoegzaam bekend.

— Zal ik dan met de staatkundigen van de *rue Montmartre* en *rue Croissant* (*) in concurrentie treden, en laatste berigten uit Napels, Gaëta, Syrie en China bedenken?

— Hoe langer hoe beter!

— Dan weet ik nog wat! Ik wil u een goeden raad geven. Wanneer gij huwt, eisch dan volstrekt dat gij de eerste liefde van uwen echtgenoot zijt.

— Dat spreekt van zelf! Zoudt gij niet hetzelfde van uwe echtgenoot vorderen?

— Ja, dat is weer geheel wat anders. Maar, enfin, ik wil u een aardig stuk, dat ik in de vorige week (want sinds dien tijd heb ik geen schouwburg kunnen bezoeken), in het *Théâtre du Palais-Royal* heb zien opvoeren en dat op dit thema betrekking heeft, verhalen. Het heet: *Nichette's verledene.*

.... De Heer Chauvinet is onlangs in den echt getreden en geniet op het oogenblik, dat de gordijn wordt opgehaald, met zijne jonge gemalin, een tête-à-tête, die bloost en de oogen ter nederslaat voor den triomferenden blik van haren heer en meester van gisteren. — Hebt gij nooit vroeger bemind? waagt Madeleine eindelijk te vragen. Het spreekt van zelf dat de echtgenoot verzekert en bezweert, dat Madeleine zijne eerste, eenige en laatste liefde is. En waarom zou hij zulks niet verzekeren? Wat je niet weet, deert je niet, en Madeleine is zoo lieftallig en gevoelt zich zoo gelukkig door deze echtelijke verklaring.

Ongelukkiglijk treedt juist in dit oogenblik de lompe, onbehouwen Barbizon binnen, en vordert van den verschrikten Heer Chauvinet de brieven van Nichette terug.

Chauvinet was (het is niet te loochenen) de minnaar der schoone, welke thans in den Heer Barbizon een nieuwen aanbidder gevonden heeft, en die krachtens dat regt en ook omdat hij ijverzuchtig is, alle nog in wezen zijnde bewijzen van een verleden, dat niet hem toebehoorde, vernietigen wil.

Vergeefs wenkt Chauvinet met blik en gebaar; Barbizon vordert de brieven terug en raast en tiert zoodanig, dat Mevrouw Chauvinet, volkomen met de toedragt bekend, op den dag na haren bruiloft tranen van kommer en ijverzucht stort.

Gelukkig slaagt Chauvinet, die zijn vrouwtje hartelijk lief heeft, er in zijne echtgenoot aan het verstand te brengen, wat het jonge heeren leven is, wat zulke voorbijgaande hartstogten te beduiden, of liever niet te beduiden hebben, welke klove hem, den gelukkigen echtgenoot der aangebedene Madeleine thans van alle Nichettes van Frankrijk, Navarre en het Quartier Latin scheidt, en na een alleraardigst tooneel tusschen de beide echtgenooten, waarin zij beurtelings lagchen en weenen, schenkt de jonge vrouw haren man vergiffenis. Zoudt gij in hare plaats dat ook niet gedaan hebben!

— En Barbizon?

— Arme Barbizon! Zijne Nichette heeft zich gisteren door een ex-agent de change laten schaken.

In de groote opera (daar wij toch over het tooneel spreken) fladdert nog altijd de vlinder. De Keizer heeft reeds driemaal dit ballet en Mlle. Ema Livry (de vlinder) met een bezoek vereerd. Daaruit kunt gij zien, dat het niet altijd de vlinder is, die om het kaarslicht vliegt, maar dat integendeel......

— O, hoe boosaardig!

— In de Italiaansche opera maakt Flotow's *Martha* furore. Zonder twijfel kent gij deze liefelijke muziek. Daarbij komt nog, dat gij nergens betere stemmen dan die van Mario, Penco, Alboni zult hooren en nergens prachtiger toiletten zult zien dan in de zaal Ventadour.

O ja, dat hadt gij moeten kunnen zien. Welk een heerlijk kleed droeg laatst Mevrouw .... van grijze Raps (Lijonsche zijde) met lichtkleurige oranje bloemen. En dan de Markiezin .... met haar wit kleed van *moirée gothique!*

Ik moet u gulhartig bekennen, dat ik het *moirée antique gothique* niet bewonder; het gelijkt te veel op damasten tafellakens en servetten. Onlangs telde ik op het kleed eener dame niet minder dan veertien volants. Maar weet gij wat inzonderheid mijne aandacht tot zich trok? Eene Algerijnsche *sortie de bal* van wit casimir met goud gestikt en zwart fluweel afgezet en met gouden kwasten, welke de schoone eigenares, op de wijze der Grieksche vrouwen, met edelen zwier over de schouders geworpen had.

Doch daar zijn wij weder te huis. Als herstellende neem ik de vrijheid u voor heden vaarwel te zeggen, mij gelukkig gevoelende wanneer ons togtje u niet al te zeer verveeld heeft.

(*) De *Pays*, *Patrie*, *Presse*, *Siècle*, *Opinion Nationale.*

INGEZONDEN STUKKEN.

Aan de Redactie.

Den 8sten Maart jl. maakte ik in uw blad melding van een paar stukken, welke in de *Nieuwe Bijdragen ter bevordering van het onderwijs en de opvoeding, voornamelijk met betrekking tot de lagere scholen in het koningrijk der Nederlanden*, een maandschrift dat met ondersteuning van het gouvernement wordt uitgegeven, voorkwamen in het Nr. van Febr. 1860, welke *en* door onbeduidendheid *en* door ongepastheid, daar geheel niet op hunne plaats waren. Sedert zijn er zulke ongepaste stukken niet weder in voorgekomen.

In het laatste N°. van Nov. jl. worden naar aanleiding van het *Handboek der Aardrijkskunde*, uitgegeven door de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, een der beste, nuttigste, bruikbaarste en kostbaarste werken, welke immer voor het onderwijs en de leden, door die maatschappij bezorgd zijn, gedachten ontwikkeld, regtstreeks in strijd met hetgeen eene maand vroeger in het N°. van Oct. bij de beoordeeling van Schroeders *boek der Natuur*, aanbevolen is. Immers bij de beoordeeling van het laatste werk wordt de staf gebroken over alle populaire werken, als voor de onderwijzers der lagere scholen van geene waarde, en bij de beoordeeling van het eerste werk wordt nu het tegendeel beweerd. Was het juist anders om geweest, het zou nog te verklaren zijn, omdat de meeste onderwijzers gerekend mogen worden, meer vertrouwd te zijn met de aardrijkskunde dan met de natuurkunde, omdat zij vroeger in het eerste vak *wel* en in het laatste vak *geen* examen behoefden af te leggen.

Maar waaraan moeten de onderwijzers zich nu houden? Welken raad moeten zij nu volgen? En zoodanige tegenstrijdigheden treft men schier in ieder N°. van dit tijdschrift aan, wanneer men het met een vorig N°. vergelijkt; evenwel niet zoo handtastelijk en stuitend als in deze beide laatste maanden.

In het kort, het ontbreekt de redactie aan een leidend beginsel, dat overal en in alle stukken moest doorstralen. Het tijdschrift komt in handen van alle hoofd- en hulponderwijzers, zoo mede in die van alle inspecteurs van het lager onderwijs en schoolopzieners. Wat kon het van uitgebreiden invloed zijn, en wat kon het groot nut stichten! Wat kon er in de twee vel druks, van 48 pagina's, waarover in ieder N°. beschikt kan worden, niet veel gedaan worden ten voordeele en ten behoeve van het lager onderwijs! Is het niet jammer, dat 500 a 600 bladzijden druks, welke jaarlijks in handen van allen komen, die in betrekking tot het onderwijs staan, iedere maand, behalve aan tegenstrijdigheid, mank gaan aan armoede en volslagen gebrek aan stof!

Wij gelooven, dat de regering zich die zaak zal moeten aantrekken, of hare ondersteuning inhouden.

Wij zwijgen van de zoo geheel ongepaste aanranding van een der oudste, weldadigste instellingen in de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, welke in de genoemde beoordeeling voorkomt. Zoo heeft geen Nederlander kunnen schrijven; dat is kennelijk door de tusschenkomst van een vreemdeling in dit tijdschrift afgedrukt. R.

HET COLLEGIE ZEEMANSHOOP.

Aan de Redactie.

Uwe redactie deed ons de eer aan in uw geacht blad op te nemen eenige beschouwingen en opmerkingen aangaande het collegie Zeemanshoop; in het *Handels- en Effectenblad* van den 12den dezer vonden wij een daartegen gerigt artikel; aangenaam zal het ons zijn zoo UEd. nog een plaatsje kunt afzonderen ter beantwoording van gezegd artikel.

De schrijver, zich noemende een lid van het collegie Zeemanshoop, spreekt van den *ongenoemden* schrijver der voormelde beschouwingen, en schijnt dus in zijn *ongeteekend* stuk, ons de bewaarde anonymiteit te verwijten. Wij gelooven dat, waar het eenen aanval op *personen* betreft, de anonymiteit laakbaar, ja lafhartig is, doch dat, bij eene kalme behandeling van *zaken* de naam des schrijvers niets afdoet, en het alleen de argumenten zijn die eenige waarde hebben.

Het lid van Zeemanshoop beschouwt dit collegie als een speciaal weldadig fonds, zich grondende op de groote subsidie die het jaarlijks aan legaten, vrijwillige giften, contributien van honoraire leden, donateurs, donatrices, enz. ontvangt. Uit het oogpunt dier milde gevers, die voor hunne gestorte gelden nimmer eenige uitkeering kunnen verwachten, mogt het een weldadig fonds zijn, doch ten opzigte der effective leden (die toch het meeste belang bij het fonds hebben), is het bepaaldelijk eene onderlinge levensverzekering, daar zij toch door hunne deelneming en den afstand van een gedeelte hunner jaarlijksche gage niets anders beoogen dan de toekomst hunner nablijvenden te *verzekeren.*

Wij trekken geen woord terug van het door ons aangevoerde aangaande de oorzaken van het verval der bedoelde inrigting. Juist het door het lid geciteerde cijfer van *f* 32,000 geeft ons te meer de overtuiging, dat de grondslagen eener maatschappij wel verkeerd moeten zijn, wanneer zij, met eene groote subsidie, niet kan bestaan, ja jaarlijks achteruitgaat.

Het collegie Zeemanshoop had primitief ten doel de ondersteuning der *Amsterdamsche* Zeevaart; verreweg het meerendeel der contributien van honoraire leden en vrijwillige giften komt uit Amsterdam, een groot gedeelte der uitkeeringen echter gaat naar de provincien, die van hare zijde niet noemenswaard aan vrijwillige giften bijdragen. Amsterdam is, vooral in den laatsten tijd, niet zoo vriendschappelijk door de provincien behandeld om eene zoo hoogst stichtelijke sympathie voor dezelve te gevoelen.

Het lid wederspreekt niet het doelmatige der afscheiding van groote en kleine vaart, doch acht die niet uitvoerlijk, en zegt tevens, dat het niet baat middelen tot herstel op te geven, wanneer zij onuitvoerbaar zijn. Wij antwoorden hierop, dat wanneer de arts eenen lijder tot herstel van gezondheid, de buitenlucht voorschrijft, en deze hem antwoordt dat zijne zaken hem zulks niet veroorloven, de raad van den geneesheer zeer goed kan zijn en het niet aan hem ligt zoo de patient dien niet kan of wil opvolgen.

De verkregene regten, ook der op de kleine vaart varenden, wenschen wij geëerbiedigd te zien; dit kan, onzes inziens, het best geschieden door het aanwezige kapitaal proportioneel tusschen de groote en kleine vaart te verdeelen, daarna eenen nieuwen weg in te slaan, en ieder dier vaarten afzonderlijk zijne eigene schade te doen dragen.

Het is overigens meer dan tijd de zaak in ernstige overweging te nemen: de onlangs voorgestelde vrijwillige leening is mislukt, de uitkeering aan de weduwen is tot een bijna onbeduidend cijfer gedaald, de toekomst is donker; belangrijke vrijwillige giften en legaten kunnen het fonds nog voor eenigen tijd releveren, doch wanneer de basis verkeerd blijft, en geen ander systeem wordt aangnomen, kan niet anders dan nog grootere achteruitgang het gevolg zijn. ⁂

AMSTERDAM, December 1860.

CONCERT EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 16 December.

STADS-SCHOUWBURG. Woensdag jl. werd het tooneelspel *Karel de Twaalfde* als benefice-voorstelling voor de Heeren Wijnstok en Kistemaker opgevoerd. Onze verwachting, dat het publiek door eene talrijke opkomst de verdiensten der beneficianten zou erkennen, werd niet alleen verwezenlijkt, maar zelfs overtroffen.

Van het stuk *Karel de Twaalfde* zullen wij geen inhoud mededeelen, omdat het daartoe als geen aaneengeschakeld geheel aanbiedende, geene gelegenheid geeft. Met het affiche in de hand deelen wij mede, dat het is een historisch tooneelspel in 5 bedrijven of 15 tafereelen, bevattende de voornaamste feiten uit het roemruchtig leven van dien Vorst, versierd met optogten en gevechten, gemonteerd door den balletmeester A. P. Voitus van Hamme, nieuwe, opzettelijk daartoe vervaardigde decoratien van de HH. Plaat, decorateurs aan dezen schouwburg, costumes van den Hr. J. G. Durivou, machinerien van den Heer J. Sluiter en muziek van den Hr. Joh. M. Coenen. Het stuk komt ons, daar de verschillende tafereelen bijna uitsluitend tooneelen uit het krijgsmansleven zijn en wij (zoo als nog in onze vorige Zondags-Editie in een ingezonden stuk beweerd is) in het geheel geen *génie militaire* bezitten (hetgeen wij tusschen twee haakjes niet met den schrijver eens zijn) wel wat lang voor, waartoe het totale gebrek aan intrigue insgelijks bijdraagt. Hadde bij de bewerking van dit stuk tevens eene omwerking plaats gehad; hadde men de intrigue, die in de twee eerste bedrijven voorkomt, dan verdwijnt, in het dertiende tafereel op vrij zonderlinge wijze voor den dag springt en niet voltooid wordt, meer door de overige tafereelen heengeweven en de tafereelen zelven in aantal verminderd, het komt ons voor dat het stuk er door zou gewonnen hebben. Het zijn thans alle losse tafereelen, die met elkander in geen ander verband staan, dan dat zij chronologisch volgen. Intusschen zijn eenige dezer tafereelen waarlijk schoon en inzonderheid het zevende: Het graf van Gustaaf Adolf. Hoewel het stuk over het geheel niet anders is dan een spectakelstuk, zoo is de regel: *Le spectacle tuera le théâtre* hier niet van toepassing; in de gegevene omstandigheden kunnen wij de opvoering van dit stuk niet misbillijken.

Bij deze soort van stukken zijn het meer de decoratien (waaronder zeer schoone), de costumes, de optogten, gevechten, enz., dan het spel der vertooners, die de aandacht boeijen. Dit geldt echter niet voor twee of drie in dit stuk voorkomende rollen, en in de eerste plaats niet voor die van Karel de Twaalfde. De Heer Wijnstok vervulde die rol niet onverdienstelijk en wij verklaren gaarne, dat hij goede oogenblikken had; maar over het geheel is die rol misschien voor een nog zoo jong acteur te zwaar. Wij kennen maar een acteur, die Karel XII op voldoende wijze zou kunnen voorstellen, namelijk de Heer Peters. In het onderhavige geval gelooven wij, dat de Heer Kistemaker voor genoemde rol meerdere geschiktheid bezit dan de Heer Wijnstok. De Heer Roobol als Czaar Peter miste voor de voorstelling van dat karakter de noodige kracht en energie, wijl ook zijn voorkomen hem minder geschikt maakt voor de vertegenwoordiging van den scheepstimmerman van Zaandam. De Heeren V... en Vink speelden goed. De Engelsche gezant Marlborough en ... Seraskier, de Fransche gezant de Croissy en later de Pruisische, ... respectivelijk door de Heeren Tjasink en Bosch vertegenwoordigd; ... droegen zeer schoone costumes, hoewel hunne rollen hun geene gelegenheid gaven zich te onderscheiden. Mw. Coenen-van Ollefen stelde de beradene, heldhaftige Katharina goed voor. De Dames Thiensma-B... en Huysers-Rosenveldt maakten van hunne rollen wat er van te maken ...

Door het Italiaansche opéra-gezelschap werd de opera *il Trovatore* ... Verdi, in de loop dezer week ten aanhoore van een vrij talrijk pu... herhaald. De voorstellingen hebben zeer veel gewonnen aan naau... righeid van uitvoering en aan een goed ensemble. De dames ... de Roissy, Angiolina Baldi benevens de Heeren Danieli, Crivelli ... wien de rol van den graaf van Luna was toevertrouwd) en Capponi ... vingen herhaalde blijken van goedkeuring van de zijde des publie... lieten niets onbeproefd zich die toejuichingen waardig te maken. Bl... aankondiging zal op Dingsdag ek. eene laatste voorstelling plaats he... van *I Puritani*, van Bellini, welke opvoering gewis eene talrijke op... van het publiek zal lokken.

THÉÂTRE FRANÇAIS. De herhaling van de comedie: *La Marqu... Senneterre* op Maandag jl., van de stukken: *Jeanne qui pleure et qui rit* en *les Petites Mains* op Woensdag, werden met den beste... slag bekroond. De verschillende hoofdvertooners werden door het pu... met toejuichingen overladen.

De opvoering van het nieuwe drama: *Le Martyre du Coeur,* heeft ... het algemeen minder voldaan, niettegenstaande de eerste drie bedr... veel schoons bevatten. Na de bijwoning eener latere opvoering hopen wij ... op den inhoud van dit drama, als op de uitvoering nader terug te ko...

SALON in de Nes. In de afgeloopene week is hier niets nieuws ... eenig belang opgevoerd. De herhaling van het drama *Moederzegen*, ... schafte inzonderheid aan Mej. Christine Stoetz en den Heer Bamb... legenheid zich te onderscheiden, zoodat zij na herhaalde toejuichingen ... den teruggeroepen. Ook de overige vertooners kweten zich verdienst...

SALON in de Amstelstraat. De nieuwe vaudeville: *Mijnheer en Me... Bonaventure*, dezer dagen alhier opgevoerd, heeft wel een goed doel ... melijk om de toeschouwers eens hartelijk te doen lagchen, maar m... ook als letterkundig product geene hoogere aanspraken maken. In ... reelen worden achtereenvolgens de ongemakken opgesomd, aan het ... per diligence verbonden, als: Het verzuimen van het uur, waarop de ... gence vertrekt; de omslag en het ongerief eener visitatie aan de gr... een ongebruikt maar betaald middagmaal; een aanval van roovers, ... slapelooze nacht en om de kroon op het werk te zetten het omslaan ... diligence. De Heer Bonaventure, een regtsgeleerde van Mons, die ... Parijs vertrekt op uitnoodiging van een zijner daar ter stede wo... vrienden, die door eene ernstige ziekte aangetast, hem tot executeur ... mentair en tot voogd eener onmondige nicht wenscht te benoemen, ... held van het stuk, wien al de bovengenoemde ongemakken treffen. De ... Bonaventure wil alléén vertrekken; doch dit is geenzins naar de ... van mevrouw, die buiten weten van haren echtgenoot insgelijks eene ... op de diligence neemt. De ontmoeting van beide echtgenooten geeft ... lijk tot vrolijke tooneelen aanleiding. Na verschillende wederwaar... den eindelijk op de plaats zijner bestemming aangekomen, vindt de ... Bonaventure zijn vriend in blakenden welstand en blijkt het dus dat hij ... nuttelooze reis heeft ondernomen. Stukken van dezen aard ontleenen ... eenige waarde aan het spel der vertooners en dat de Heer Judels, ... rol van den Heer Bonaventure vermelde, ook ditmaal weer regt goed ... zijne plaats was, behoeft geen betoog. De dames Stol en Gijswijt ... Heeren Roozelaar, Strelitski, Gijswijt, enz., kweten zich op verdienst... wijze van hunne respective rollen.

GRAND THEATRE in de Amstelstraat. De wederopvoering van het dr... *Marie Simon* heeft bij herhaling een talrijk publiek naar dezen schouw... gevoerd. Mw. van Lier verwierf ook ditmaal welverdienden bijval; ... spel was dan ook zeer verdienstelijk, hoewel het ons voorkomt, dat ... oogenblikken waarin zulks niet noodig is, bij voorbeeld in den aan... van het stuk, zich niet te zeer moet inspannen om dadelijk hare gr... dramatische kracht aan te wenden, daar het dan naderhand moeijelijk ... bijna onmogelijk is die nog te verhoogen of te versterken, waardoor be... rijke en niet belangrijke tooneelen denzelfden toon verkrijgen. De ... Nuggelmans, Grader, Faassen, B. van Lier, Mw. Domhof enz. st... haar goed ter zijde, en leverden meer dan een tooneel dat inderdaad ... was. Het publiek dat met belangstelling elke voorstelling bijwoonde, ... ten slotte de hoofdvertooners teruggeroepen.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF N°. 704.

Wit begint en geeft op den 5den zet mat.

ZWART.

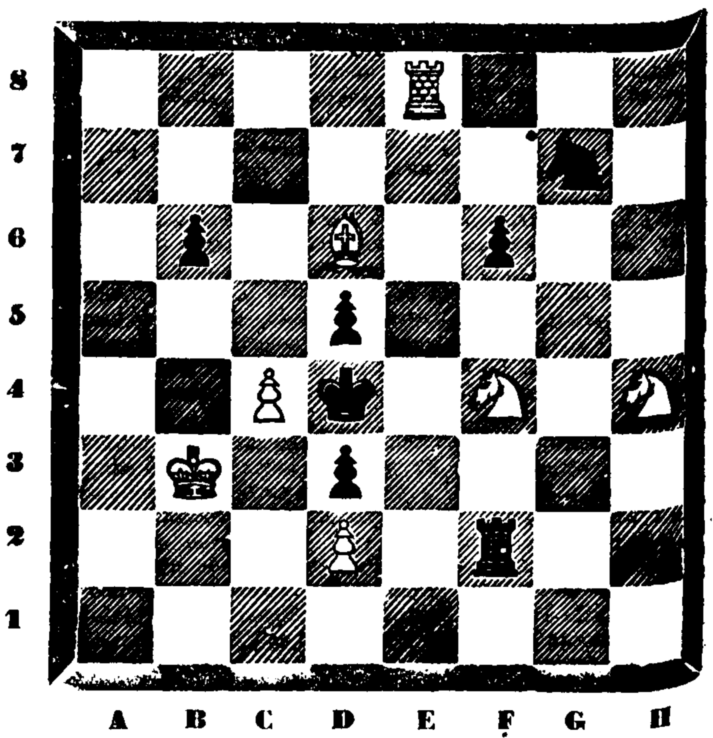

PROBLEMA'S.

1. WIT. Kon. A 1. Kgin G 1, Kast. C 4, F 6, Rheer G 4, Paard ... Pions D 3, H 5.
ZWART. Kon. D 5, Kgin E 7, Rheer D 8, Paarden E 2, F 4, ... D 6, E 5, H 6.
Wit geeft op den 3den zet mat.

2. WIT. Kon. H 3, Kgin A 7, Kast. D 6, F 1, Rheer B 1, C 7, P... E 6, G 3, Pion G 5.
ZWART. Kon. H 7, Kgin H 8, Kast. D 2, 3, Rheer B 5, ... Paard H 6, Pions A 6, G 7, H 5.
Wit geeft op den 4den zet mat.

OPLOSSING VAN N°. 703.

1. WIT.	D 1 op C 2	ZWART.	D 6 op D ...
2.	G 2 „ E 3		C 6 „ E ...
3.	F 5 „ D 5		C 4 „ D ...
4.	E 3 „ F 5 † en mat.		

OPLOSSING DER PROBLEMA'S.

1. WIT. E 8 op D 6, D 6 op F 5, B 5 of F 5 geeft mat.
2. WIT. H 5 op E 2, D 8 op E 7, E 3 op F 5, E 2 op D ... D 3 op E 3 (met variatie)

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van de Schaakgenootschappen *Schaakliefhebbers* te Monnickendam, *Overwinning ... den Strijd* te Wijnaldum, *Morphy* te Heukelum, en van de HH. G. S... J. D. B. te Dordrecht, J. A. B. te Harderwijk en Mevr. H. S. W. alhier.

Emma kan nadere opheldering aan ons Bureau bekomen, tenzij zij ... zelf de partij nog eens mogt willen nagaan.

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS. — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Donderdag, 13 December 1860.

In deze zitting heeft de Commissie, belast geweest met het onderzoek der geloofsbrieven van den heer W. Boreel van Hogelanden, nieuw benoemd lid in de provincie Noord-Holland, dienaangaande verslag uitgebragt. De Kamer heeft zich met de conclusie van het verslag vereenigd, strekkende om dien heer als lid toe te laten, zoodra hij de bij de Grondwet gevorderde eeden zal hebben afgelegd.

Aan de Kamer is medegedeeld dat de afdeelingen benoemd hebben: tot hare voorzitters, de heeren: van Eysinga, van Beeck Vollenhoven, van Oudermeulen en van Aylva v. Pallandt; en tot hare onder-voorzitters, de heeren: Taets van Amerongen, van Nispen van Pannerden, 't Hooft van Benthuizen en van Rijckevorsel. De Commissien van Rapporteurs voor de wets-ontwerpen: tot wijziging van Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting voor 1859; tot vaststelling van uitgaven wegens verstrekkingen, dienst 1860 (Departement van Marine); tot wijziging van Hoofdstuk III der Staatsbegrooting over 1859; tot onteigening van perceelen ten behoeve van een provincialen weg in Limburg; tot onteigening van perceelen ten behoeve van een kanaal te Joure; tot onteigening van perceelen ten behoeve van de droogmaking der Tienhovensche-Maarssevecensche plassen, hebben omtrent hare verslagen uitgebragt, zijnde besloten die wets-ontwerpen in den aanstaanden Zaturdag in behandeling te nemen. Van de Tweede Kamer zijn ingekomen de Hoofdstukken VIII, IX A, IX B, en X der Staatsbegrooting voor 1861, die ter overweging naar de afdeelingen zijn verzonden.

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Donderdag, 13 December 1860.

Is ontvangen eene missive van den Minister van Buitenlandsche Zaken ten geleide van eene overeenkomst tot verlenging van het post-verdrag tusschen Nederland en Pruissen. — Verzonden aan eene commissie bestaande uit de heeren Olivier, van Foreest, van Voorthuijsen, Westerhoff en de Bieberstein.

Aan de orde is de voortzetting der

Beraadslagingen over de Staatsbegrooting, Dienstjaar 1861.

en wel over Hoofdstuk X, *Departement van Oorlog.*

Aan de orde is de XIde Afdeeling (materieel der genie). — De artt. 1—24 worden *aangenomen*. Vervolgens komt art. 25 in behandeling, betreffende de nieuwe werken of uitbreiding of slechten van reeds bestaande, ten bedrage van *ƒ* 680,000, waarvan voor de verschanste legerplaats bij Nijmegen *ƒ* 400,000. De Voorzitter geeft het woord aan den heer KERSTENS, lid der commissie voor de petitien, die rapport uitbrengt op een bij deze Kamer ingekomen adres uit Nijmegen.

Op dit artikel is door den heer DOMMER VAN POLDERSVELDT een amendement voorgesteld, strekkende, om den post der verschanste legerplaats te Nijmegen te doen wegvallen.

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT licht zijn amendement toe. Het kan niet te doen om te zegevieren van zijn denkbeeld, maar om een grondig onderzoek in een gewigtig belang uit te lokken. Daarom heeft hij zijn amendement zoo vroegtijdig aangeboden. Hij stelt voorop, dat er in de militaire versterkingskunst zoowel vaste regels zijn als ook beginselen, die naar gelang van de omstandigheden gewijzigd kunnen worden. Hij toont voorts het gewigt aan der stukken tusschen het Gouvernement en de Kamers in Belgie gewisseld over de versterking van Antwerpen. Daaruit blijkt vooral, hoe men de belangen der defensie aldaar zooveel mogelijk in overeenstemming zoekt te brengen met de belangen der volkswelvaart en industrie. Dit is een vooruitgang. Nu tot de onderwerpelijke zaak komende, zegt de spreker, dat de Minister zich voorstelt voor Nijmegen te maken een geretrancheerd kamp. Spreker is het geheel eens, dat Nijmegen in ons verdedigingsstelsel past, en daarin moet behouden blijven. Het komt er alleen maar op aan hoe. Nu wordt in het Voorloopig Verslag het volgende gezegd: "Voor de verschanste legerplaats bij Nijmegen zal in het volgende jaar eene zeer aanzienlijke som worden uitgegeven. Men vroeg, of, indien die legerplaats was opgemaakt, de opheffing van Nijmegen als vesting niet allezins in aanmerking zou komen. Uit een krijgskundig oogpunt kan daartegen geen bezwaar bestaan. De zaak is voor de stad Nijmegen van overwegend belang. Daardoor wordt voor haar de gelegenheid geopend tot eene zeer wenschelijke uitbreiding. Men meent dan ook te weten, dat de Regering daaromtrent een onderzoek heeft ingesteld, en zou, indien dit zoo ware, gaarne met de uitkomsten daarvan bekend worden gemaakt." De Minister antwoordt in zijne Memorie: "De meening dat er tegen het slechten van den hoofdwal van Nijmegen uit een krijgskundig oogpunt geene bedenkingen zouden bestaan, is niet gegrond. Integendeel zonder reduit, dat de inwendige ruimte der verschanste legerplaats bestrijkt en den terugtogt der troepen uit de voorliggende werken kan beschermen, zou de waarde dier legerplaats zeer gering zijn, en wel verre dus, dat de voorgenomen verbetering van het geretrancheerde kamp de vesting Nijmegen overbodig maakt, zal zij juist daardoor meer belang verkrijgen dan zij nu heeft.

"Eene geheel andere vraag is, of niet de bestaande enceinte van Nijmegen gedeeltelijk door meer voorwaarts gelegen wallen zou kunnen worden vervangen, en dit zou inderdaad niet alleen mogelijk wezen, maar zelfs der verdediging voordeelig zijn. Het heeft dan ook bij den Minister een punt van zeer ernstige overweging uitgemaakt; doch aangezien een nauwgezet onderzoek heeft bewezen, dat eene zoodanige uitbreiding niet dan ten koste van zeer aanzienlijke sommen is te verkrijgen, zoo heeft de Minister geene vrijheid gevonden om deswege eenig voorstel te doen.

"Ware dit niet het geval, hij zou zich gelukkig achten tot bevordering der nijverheid voor en van den handel eener zoo aanzienlijke gemeente te mogen medewerken en den last te verminderen die ontegenzeggelijk op de bevolking der meeste vestingen in meerdere of mindere mate drukt."

Tot dusver de gewisselde stukken. Daar komt bij dat het gemeentebestuur van Nijmegen zich, den 13den October, aan den Koning heeft gewend tot slechting van den ringmuur te Nijmegen. Daarop is den 25sten October dit antwoord ingekomen, dat het Departement van Oorlog van oordeel is dat de wallen niet kunnen geslecht worden. Bij eene vesting is het noodzakelijk een reduit in het geretrancheerde kamp te hebben. Men zou wel den hoofdwal kunnen raseren en daarvoor in de plaats stellen eene nieuwe enceinte, maar de kosten daartoe benoodigd zijn al te hoog loopen.

Hij is vooral op deze kwestie dat zijn amendement betrekking heeft. Hij moet opmerken dat Nijmegen eene verouderde, slechte, onbeteekenende vesting is en het is bekend dat de ringmuur zich in geen verdedigbaren toestand bevindt. Nu kan die wel gerepareerd worden, maar als men daartegen eens eene proef nam met het nieuwe geschut, dan zou men al spoedig inzien dat ook die gerepareerde wal niet veel te beteekenen zou hebben. Als hij nu ziet dat in den laatsten tijd aan aardewerken de voorkeur wordt gegeven boven metselwerk, dan vraagt hij of het niet zaak is die ondervinding ook hier in toepassing te brengen; overal aardewerken te maken en alleen daar, waar het strikt noodig is, den muur te laten. Daardoor zou, z. i., de bevolking van Nijmegen van al te groote last ontheven worden. — En wat nu betreft de aangevoerde kosten, hij stemt toe dat alle werken natuurlijk kosten zullen na zich slepen, maar hij moet hierbij toch waarschuwen tegen overdrijving. Alles hangt veelal af van één punt: of men de zaak is toegedaan al of niet, en daarnaar de cijfers inrigt, zoo als dat gegaan is met het spoorwegontwerp nopens eenige rivierovergangen in de Zuiderlijn, die op 7 millioen geschat werden. Zijn doel is niet om te bemoeijelijken, maar om de belangen en de wenschen te geven die meer is in den geest des tijds en de eischen van de nijverheid.

De heer STORM VAN 's GRAVESANDE wijst er op hoe deze Minister reeds verschillende zaken heeft uitgevoerd, waarop de Kamer had aangedrongen. De heer Dommer van Poldersveldt heeft de aandacht gevestigd op de wenschelijkheid van het verband tusschen de belangen van industrie en bevolking en die der verdediging, dat is ook sprekers meening, die heeft hij altijd voorgestaan, mits de defensie er niet onder lijde. De heer Dommer heeft wel gewezen op de stad Antwerpen, maar spreker is van denkbeeld, dat daar een hoogst gebrekkig stelsel wordt aangewend, en zeker niet tot vergemakkelijking van het verkeer der inwoners strekken zal. Hij gelooft dat als onze Minister eens voorstelde op die wijze Amsterdam of eenige andere stad te versterken, hij geene ondersteuning bij de Kamer zou vinden. Het doet spreker genoegen dat de heer Dommer het daaromtrent eens is, dat Nijmegen in ons defensiestelsel moet behouden blijven.

Die stelling is ook van belang. Met dat denkbeeld is echter strijdig wat de afgevaardigde uit Nijmegen verlangt, want elk geretrancheerd kamp moet een reduit hebben. En dat staat weder in verband met hetgeen door dien afgevaardigde is gezegd wegens het metselwerk. Spr. moet opmerken dat het eerste vereischte van een reduit is dat het niet dadelijk stormenderhand kan worden ingenomen, en daarom is gemetseld werk noodzakelijk en in den regel verkieslijk boven aardewerken. Spr. treedt alsnu in eene geschiedkundige beschouwing over de vesting Nijmegen, ten betooge hoe noodzakelijk de voorgestelde werken zijn. Is het nu te vorderen, dat men de versterking van zulke belangrijke punten nalate, alleen omdat de uitbreiding der stad daarmede in verband wordt gebragt?

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT erkent dit laatste, maar hier is geen kwestie van uitstel, veel min van afstel; het voorname punt is om de belangen der defensie overeen te brengen met die der bevolking. Spr. verduidelijkt zijn gezegde betrekkelijk de versterking van Antwerpen, hij wil evenwel niet ontkennen dat de inwoners ook daar den last ondervinden gelijk dat in alle vestingsteden het geval is.

De heer VAN BOSSE zal niet spreken over het nut van geretrancheerde kampen; hij is geen deskundige; maar hij zal alleen wijzen op onzen financielen toestand, en dan vraagt hij: is de toestand van onze geldmiddelen niet van dien aard, dat men met zorg moet toezien op alle uitgaven, die niet strikt noodzakelijk zijn? En ten andere of de staatkundige toestand van dien aard is, dat men alle andere consideratien moet achterwege laten en alle gelden, die gevraagd worden, moet toestaan?

Wat het eerste punt betreft, zoo wijst hij niet op al wat nopens den financielen toestand en de zware uitgaven, die te wachten zijn, bekend is; maar de Kamer heeft zelf het bewijs gegeven, dat wat niet allerdringendst noodzakelijk is, behoort te worden uitgesteld; hij bedoelt de kanalisatie van Groningen.

Wat het tweede punt aangaat, ziet hij de zaken zoo donker niet in, nadat de Mogendheden in den laatsten tijd van standpunt zijn veranderd. Hij is wel voor het uitstel, ook omdat de uitgaven voor de spoorwegen vele werken zullen noodzakelijk maken.

Nog iets: de Pruissische Regering verlangt de aansluiting van de Rijn- en Nederlandsche spoorwegen over Nijmegen. De Regering zegt, hoegenaamd geen voornemen tot nieuwe overbrugging aldaar te hebben, maar, in plaats nu van een werk des vredes te Nijmegen tot stand te brengen, zal men er een geretrancheerd kamp, een werk des oorlogs maken.

De heer MACKAY zou de uitgave niet, als zij strikt noodig is, uit bezuiniging afstemmen; doch hij vraagt inlichtingen, om het belang van Nijmegen, zoo veel mogelijk, in overeenstemming te brengen met de eischen der defensie.

De MINISTER VAN OORLOG, de heer DE CASEMBROOT, zal de militaire zijde der kwestie niet nader toelichten, na de uitmuntende wijze, waarop de heer Storm van 's Gravesande dit gedaan heeft. Hij zal er alleen eenige opmerkingen, uit den aard van het punt ontleend, bijvoegen. De stad zelve met hare enceinte maken dat alle troepen, die terug moesten trekken, aan groot gevaar waren blootgesteld. Daarom zijn de openingen voor den terugtogt naar de Waal zeer ruim genomen. Het kamp zal aangelegd worden ten Oosten en ten Zuid-Oosten, waarvan de Minister, uit een strategisch oogpunt, het dubbel nut uiteenzet.

Wat betreft de uitbreiding van de enceinte, door de stad verlangd, antwoordt de Minister dat dit afstuit op de financiele bezwaren, daar dit, zonder eenige luxe, negen ton zou vorderen. Als de Vergadering dat geld wil toestaan, in het uitsluitend belang van Nijmegen, welke stad er overigens wel toe zou bijdragen, dan is de Minister bereid de enceinte uit te breiden.

Het amendement nopens het geretrancheerd kamp, in art. 25 bedoeld, staat op zich zelve; het is in geen verband met de vroegere of latere uitbreiding van den hoofdwal te Nijmegen. De Minister zegt *een deel*, want de uitbreiding van het geheele werk zou wel drie millioen kosten. Een geretrancheerd kamp praejudicieert geenszins aan de uitbreiding van de enceinte te Nijmegen.

Wat het gezegde van den heer van Bosse betreft, doet de Minister opmerken, dat hij vroeger reeds die werken, als noodzakelijk voor het defensie-stelsel had geschetst, geheel afgescheiden van de politiek van het buitenland, waarover ieder zijne eigene opvattingen kan hebben. Hij is van meening dat men den tijd niet moet laten voorbijgaan; de zaak is reeds te lang uitgesteld, en langer daarmede te wachten, durft de Minister niet op zijne verantwoordelijkheid te nemen. Zoo het amendement mogt worden aangenomen, zou hij dit beschouwen als de condemnatie van de plannen, die hij in gemoede verpligt is voor te stellen. Het zou eene uitspraak der Kamer zijn: "tot hiertoe en niet verder." De Minister zegt dit niet als eene bedreiging, hij bezigt nooit dreigementen; ieder oordeelt naar zijne overtuiging; maar hij mag niet verzwijgen wat de zaak *is*. En zoo aangenaam het hem is in de gelegenheid te wezen zijn pligt jegens den lande behoorlijk te volbrengen, zoo zou hij er geene waarde meer aan kunnen hechten, wanneer hij dit niet meer kan op die wijze als die pligt zulks medebrengt, en indien hij niet wierd ondersteund in de plannen, waaraan hij, in het belang van het land, meent te moeten vasthouden.

De heer DOMMER VAN POLDERSVELDT betuigt dat zijn amendement ook niet in de verte de strekking heeft om eene condemnatie van de plannen des Ministers uit te spreken. Ik zelf, zegt hij, keur de zaak niet af, maar vraag alleen een *uitstel*, dat zonder dadelijk gevaar voor het Vaderland is; want gesteld dat het gebruik van een geretrancheerd kamp onverhoopt noodig ware, dan zou men nog altijd passagère werken kunnen maken, om in die behoefte te voorzien. Hij moet ook opmerken, dat de kwestie der spoorwegen hier niet buiten kan blijven. Als die er komen op de wijze als de geruchten zeggen, dan staan zij geheel in verband met de werken voor de defensie of later daarin te brengen veranderingen.

De heer MACKAY merkt op dat de Minister heeft gezegd: een geretrancheerd kamp verhindert niet de uitbreiding der stad; en voorts: ik heb dat kamp noodig. Onder deze omstandigheden, en aandringende op tegemoetkoming in de bezwaren van Nijmegen, zal hij tegen het amendement stemmen.

De heer DE BIEBERSTEIN, niettegenstaande hetgeen hij gisteren gezegd heeft, zal na de verklaring des Ministers zich tegen het amendement verklaren, omdat daarmede toch het vooruitzigt niet wordt weggenomen dat de stad geholpen worde.

De MINISTER VAN OORLOG moet alleen nog met betrekking tot de spoorwegkwestie zeggen dat zoo er in die rigting een spoorweg komt, die rigting westelijk zal moeten zijn, terwijl het geretrancheerde kamp in eene oostelijke en zuid-oostelijke rigting zou worden aangelegd.

De heer VAN NISPEN zegt, dat hij na de verklaring des Ministers, welke niet uitsluit de bevrediging van de belangen der ingezetenen, in verband met de eischen der defensie, geen vrijheid vindt om voor het amendement te stemmen.

De heer VAN LYNDEN, hoezeer instemmende met de wenschen van Nijmegen, verklaart zich alsnu ook tegen het amendement.

Het amendement wordt daarop in hoofdelijke omvraag gebragt en *verworpen* met 47 tegen 21 stemmen.

Voor: de heeren Poortman, Hugenholtz, Westerhoff, Anemaet, Betz, Wijbenga, Idserda, van der Linden, Dullert, Thorbecke, Strens, Kingma, van Bosse, Heemskerk Bz., Hoynck van Papendrecht, Reinders, Zijlker, van Hoëvell, Dommer van Poldersveldt, van Eck en Olivier.

Het Hoofdstuk zelf alsnu in omvraag gebragt, wordt *aangenomen* met 48 tegen 20 stemmen.

Voor: de heeren de Bieberstein, Blussé, Cool, Gevers, Taets van Amerongen, van Heiden Reinestein, Kien, Wichers, Anemaet, van Voorthuysen, Mackay, Beens, van Goltstein, de Raadt, van Foreest, van Lijnden, Begram, Slicher, van Nispen, de Brauw, Bots, Nolthenius, Schimmelpenninck, Hoffman, van Diggelen, Heemskerk Az., Mijer, van Zuylen van Nyevelt, van Wintershoven, Strens, de Lom de Bergh, van Asch van Wijck, Wintgens, Elout van Soeterwoude, Hoekwater, Dommer van Poldersveldt, Meylink, Dirks, Lycklama, Delprat, Storm van 's Gravesande, Jespers, van der Veen, Kerstens, Luyben, Lidt de Jeude, van Franck en de Voorzitter.

Tegen: de heeren Poortman, Hugenholtz, Westerhoff, Betz, Wijbenga, Idserda, Meeussen, van der Linden, Dullert, Thorbecke, Kingma, v. Bosse, Heemskerk Bz., Hoynck van Papendrecht, Reinders, Zijlker, van Hoëvell, Duymaer van Twist, van Eck en Olivier.

Thans komt aan de orde Hoofdstuk XI (*Departement van Kolonien*).

De heer MIJER (voor zoover eenigzins hoorbaar) neemt tot onderwerp de eerste § van het Voorloopig Verslag, en vooral de zinsnede afkomstig van de leden die, ofschoon zij zich dankbaar verheugen in de zegeningen die de kolonien nog jaarlijks over het moederland uitstorten, van meening zijn dat die zegeningen niet door, maar in weerwil van den tegenwoordigen staat van zaken zijn verkregen. Spreker is in geenen deele van die meening. Hij beaamt integendeel wat de Minister van Kolonien in den aanhef zijner Memorie van Beantwoording heeft gezegd, dat instellingen onder welke gedurende zoovele jaren zoovele zegeningen genoten werden, ook kunnen geacht worden waarborgen voor de toekomst op te leveren, ten ware omstandigheden daarvan onafhankelijk zich mogten voordoen, die evenzeer buiten het bereik der Regering als der Vertegenwoordiging liggen; alsmede dat de handelingen van den Minister begrensd zijn door de voorstellen en handelingen van het Indisch bestuur, door de bevelen des Konings en door de contrôle van de vertegenwoordiging, en dat binnen die inderdaad enge grenzen niet veel ruimte voor willekeur overblijft. Ook hij verklaart dat de voordeelen door de koloniale instellingen verkregen, niet alleen voor Oost en West van het grootste gewigt zijn, maar dat Nederland zonder die instellingen de groote voordeelen niet zou genieten die het daardoor verwerft. Voorts treedt hij in eene aanprijzing van het koloniale stelsel, zoo als het in het Regerings-reglement is opgenomen.

De heer THORBECKE, na de aanmerking gemaakt te hebben dat het vooralsnog een tirailleurgevecht betreft, staat meer bepaald stil bij eene zinsnede uit de Memorie van Beantwoording, waarin de Minister opkomt tegen de beschuldiging van willekeur. De Minister herinnert daarbij, dat zijne handelingen begrensd zijn door de voorstellen en handelingen van het Indisch bestuur, door de bevelen des Konings en door de contrôle van de vertegenwoordiging, en dat binnen die inderdaad enge grenzen niet veel ruimte voor willekeur overblijft. Spreker betreurt ook in dat opzigt, dat men genaderd is aan het einde der beraadslagingen. Anders zou het een hoogst interessant thema van discussie zijn, om op dat punt uit te weiden, ja zelfs zou het kunnen strekken tot oefening van het verstand, in hoever men het brengen kan in de verdediging van zaken, die weinig goedkeuring ondervonden. Hij wil er alleen dit van zeggen, dat hij het betreurt, in welke enge grenzen die arme Minister van Kolonien zich moet bewegen. Intusschen brengt hem dit tot de volgende zinsnede, waarin de Minister zegt, dat het ondertusschen steeds is en nog is zijne meening, dat meer waarborgen voor instandhouding van eenmaal aangenomen beginselen en tegen dwaling en overijling behooren te worden in het leven geroepen dan thans bestaan, en waarin de Minister zijn oordeel uitspreekt, dat die waarborgen moeten worden gezocht in eene gewijzigde en uitgebreide toepassing van art. 72 der Grondwet, waarbij het hooren van den Raad van State over alle maatregelen van inwendig bestuur ook in de kolonien en bezittingen in andere werelddeelen is voorgeschreven. Spreker gelooft, dat het in het denkbeeld ligt om meer vrijheid en onafhankelijkheid dan tot dus verre plaats had te verkrijgen. Hij acht dit punt van hoog gewigt. Hij gelooft dat het is eene erkentenis, dat de Minister in zaken van wetgeving meer hulp noodig heeft, dan tot dusver het geval was. Die hulp was blijkbaar gering, hetgeen Spreker staaft met onderscheidene voorbeelden.

Vooreerst de geschiedenis op blz. 9 der Memorie van Beantwoording, omtrent de vertraagde invoering in Neêrl. Indie van de nieuwe burgerlijke en handelswetgeving en de nieuwe bepalingen op de inrigting van het regtswezen. Dat nalezende, komt spr. tot de slotsom: dat de Minister niet in het bezit is van de regte organen, om hem op het gebied van wetgeving bij zijn departement voldoende voor te lichten. Een tweede voorbeeld is ontleend aan de geschiedenis van het drukpersreglement voor Indie. De Minister zal hem voorwaar niet tegenspreken, wanneer hij zegt: dat die Minister gevoelig voor hetgeen de toestand der Europesche bevolking in Indie eischt, over dat drukpersreglement verontwaardigd is geweest, en het bewijs is daar, dat de Minister niet in gebreke gebleven is om dadelijk de toezegging tot herziening te geven. Maar ook nu nog beroept de Minister zich op de groote moeijelijkheid die hij ondervindt, om dat werk te voltooijen. Ook hierin ziet spr. het bewijs, dat de ondervinding geleerd heeft, dat in zaken van wetgeving de Minister, zoo als hij straks zeide, niet de regte organen bezit om hem op het gebied van wetgeving bij te staan. — Een ander voorbeeld ontleent spr. in hetgeen de Minister zegt omtrent de tariefsherziening in Indie. Het is juist op dat punt, dat spr. eenige nadere inlichtingen zou verlangen. In de Memorie van Beantwoording geeft de Minister zijn voornemen ook te kennen, tot hernieuwde aanbieding der wet op het beheer en de verantwoording der koloniale geldmiddelen. Na al hetgeen deswege is voorgevallen, meent spr., dat, zoo iets een punt van *eer* moet zijn voor dezen Minister, het dan zijn moet de aanbieding der O. I. comptabiliteitswet. — Een ander punt: de uitzending van deskundigen naar Indie, ter zake van de daar aan te leggen spoorwegen. Die personen zijn zeer zeker geen gunstelingen geweest, en hij zal gaarne afwachten het resultaat van de opnemingen en bemoeijingen, aan deze personen opgelegd. De ondervinding evenwel van dergelijke uitzendingen is nog al bezwarend. Meestal strekten dergelijke commissien meer tot verzwaring dan tot opheldering. Hij wijst bijv. op de zending van den generaal-majoor von Gagern, en meent dat het resultaat van die missie geweest is, wijziging aan te brengen in hetgeen men bezig was op te bouwen, zonder tot een vast stelsel te komen. — Een ander punt: in de Memorie van Beantwoording wordt, op het voetspoor van het Voorloopig Verslag gesproken over de versterking van het Nederl. bestanddeel in het Indische leger. En nu wordt in de Memorie gezegd, dat art. 185 der Grondwet vordert als voorwaarde van bestemming naar de kolonien alleen de toestemming der lotelingen zelve. Aan die bepaling zal, volgens de Memorie, uitvoering worden gegeven. Het is tegen deze opvatting, dat spr. zich ten laatste toe zal blijven verzetten. Niets toch is meer strijdig met onze erkende en beminde regten, en hij acht dergelijk misbruik van toestemming der lotelingen in strijd met geheel onze burgerlijke wetgeving. Spr. komt hier terug op het straks besproken punt nopens het tarief van regten. De Minister kondigt het voornemen aan om met de herziening door te tasten; spr. zal hier niet de noodzakelijkheid van die herziening nader aandringen; hij wijst er slechts op, dat die noodzakelijkheid ook bij eene vorige gelegenheid is aangedrongen door het voormalig lid, den heer Stolte. Maar hier moet spr. toch herinneren aan hetgeen de Minister van Financien hierover denkt, blijkens zijne rede van 23 Februarij 1859. Die Minister was voorstander van hooge regten, ten einde hooge belastingen te heffen van den Javaan. Die hooge belastingen waren noodig, volgens diezelfde rede, om de Nederlandsche schatkist te stijven. Nu wil spr. hier niet spreken over het belang van den Javaan. Maar hij spreekt in het belang van Nederland en zijne productie en industrie. Zullen die denkbeelden blijven domineren bij de herziening van het O. I. tarief? Als het alleen te doen is om om de schatkist te bevoordeelen, hef dan niet een differentieel regt van 12½ pCt. voor ons en 25 pCt. voor den vreemde. Maar als het te doen is om den Javaan te belasten, ten voordeele onzer schatkist, hef dan ook 25 pCt. van de Nederlandsche voortbrengselen. Hooge regten belemmeren onze productie en ons verkeer, en stellen de deur wijd open tot smokkelarij op groote schaal. De belangen van handel en industrie brengen mede vrijzinnige herziening met lage regten.

Een laatste punt, de pensioenen. Hij treedt nu niet in de kwestie over de noodzakelijkheid der regeling van de pensioenen bij de wet, ofschoon hij die regeling voorstaat. Maar, hij komt op de overgelegde lijst van verleende pensioenen in verband tot de nota van aanmerkingen, bij die lijst overgelegd. Het komt hem voor, dat die nota eigenlijk strekt als eene verschooning voor het verleenen van hoogere pensioenen dan geschieden mogt; vooreerst treft hij aan verhooging van pensioenen wegens dienst beneden 18 jarigen ouderdom. Dat motief komt hem vreemd voor. Hij meende steeds dat pensioen geregtvaardigd wierd van wege langdurige gepresteerde dienst. Hier vindt hij verhooging van oorspronkelijk pensioen wegens dienst beneden 18 jarigen ouderdom.

Een ander voorbeeld. Hij vindt verhooging van een oorspronkelijk toegelegd pensioen voor iemand, die tot directeur-generaal der financien had *kunnen* benoemd worden, en hij vindt wijders een verhoogd pensioen van een lid van den Raad van Ned. Indie, die had kunnen benoemd zijn tot vice-president van dien Raad, welke betrekking hem niet zou zijn ontgaan, zoo hij door langer verblijf in Nederland in het belang van de staatsdienst daarvoor niet buiten aanmerking had behoeven te blijven

wijze is te gemoet gekomen.

De heer ROCHUSSEN, MINISTER VAN KOLONIËN, betreurt het met den laatsten geachten spreker, dat de taak van den Minister van Koloniën pas aanvangt als reeds alle hoofdstukken zijn behandeld en de vergadering bij het einde van het jaar en bij de naderende groote feesten van de Christenheid, na langdurige beraadslaging hare werkzaamheden wenscht te eindigen. Daardoor is de tijd welligt te kort om de vele en veelomvattende onderwerpen zijn Departement betreffende, zoo grondig te behandelen als hij gaarne zou verlangen. Ten vorigen jare bestond die zwarigheid niet, want alle voorname punten waren opgenomen in het Voorloopig Verslag der Kamer nopens het batig slot en de discussie over dat ontwerp ging die over de Begrooting vooraf. Dit jaar heeft dit niet kunnen plaats vinden, omdat er eene andere discussie bij de Kamer is gehouden en ten einde gebragt over het gewigtig onderwerp der Regterlijke inrigting. Intusschen waren er dit jaar niet minder zaken op het koloniaal gebied te bespreken dan in het vorige. Bij de behandeling van het adres op de Troonrede en ook in de zittingen van 15 en 16 October jl., heeft hij te kennen gegeven, dat hij zich voornam om bij eene latere meer gepaste gelegenheid vele gewigtige zaken grondig te behandelen. Die gelegenheid is thans daar, en hij moet wenschen dat daarvan gebruik gemaakt worde. Reeds den 15den October jl., heeft hij verklaard dat hij aan oneindige aanvallen en tegenstand blootstond, en dat men zich vele valsche voorstellingen veroorloofde, maar dat hij daarop slechts één antwoord gaf, dat was de ondersteuning van deze Kamer.

Dat gezegde was geheel in constitutionnelen zin, en hij moet daarbij opmerken, dat hij toen sprak op een oogenblik, dat de Kamer onder een ongunstigen indruk ten zijnen aanzien gestemd was. Naar zijne overtuiging bestaat er een groot belang, dat men zich namelijk over het beheer der kolonien versta, en dat het hoofd van het Departement niet op den duur aan tegenstand over dat beheer blootgesteld zij. Hij kan dus niet anders handelen als hoofd van dat Departement, dan de Kamer de gelegenheid te verschaffen over de hoofdkwestien eene discussie te voeren en de vraag uit te lokken, of hij van dit deel der Vertegenwoordiging op ondersteuning rekenen kan. Het is welligt de laatste maal, dat hij tot deze Kamer spreekt, en daarom wenscht hij, dat men zich goed versta, dat de Kamer zich verklare en zij wete wat men aan hem heeft. Ook in het verleden jaar is bij verschillende gelegenheden veel over de koloniale belangen gehandeld; ook toen heeft hij tegenspraak ondervonden over zaken, waaromtrent later motiën gedaan werden, maar ook toen heeft hij verklaard te moeten handelen zoo als hij deed, en toch werd zijn Hoofdstuk met algemeene stemmen, op ééne na, aangenomen. Het is er verre af, gelijk men beweerd heeft, dat hij daarin eene *indemnity-bill*, een *blanc-seing* zou gezien hebben; dat zou onredelijk zijn; maar hij heeft die stemming opgevat in dien geest dat, nadat hij zonder schroom zijne beginselen had blootgelegd, en nadat de Kamer zijne begrooting bijkans eenparig had aangenomen, deze vergadering hem, Minister, de middelen niet wilde onthouden om aan het hoofd van het Departement van Kolonien te blijven. Hij is het in beginsel eens, dat bij de behandeling van de begrooting, in den regel alleen de begrooting tot grondslag van beoordeeling strekken moet, maar geen regel zonder uitzondering; hij wil zich achter dien regel niet verschuilen en hij geeft het volkomen toe, dat bij de behandeling van de begrooting de kwestie van vertrouwen kan worden gesteld, gelijk hij dan ook meent, dat thans het geval is. Wanneer hij zegt, dat motiën van de Kamer hem niet binden, en evenzeer zeggen zou, dat ook de goed- of afkeuring eener begrooting hem niet bindt, dan eerst zou hij zich onttrekken aan de toepassing van de beginselen van den constitutionnelen regeringsvorm. Hij wenscht zich dan ook bij deze gelegenheid rond en open te verklaren, opdat de Kamer wete wat zij aan hem heeft, en of zij hem al dan niet wenscht te ondersteunen. Hij zal er dan dadelijk onbewimpeld voor uitkomen, dat, toen hij het Voorloopig Verslag van deze Kamer ontving, het op hem, wat vorm en inhoud aangaat, een vreemden indruk gemaakt heeft. De toon was over het algemeen hem daarom zeer onaangenaam, omdat daaruit geen streven bleek om het gemeen overleg te bevorderen. Hij ziet dat gemeen overleg daarin, dat het doel van het eene deel van het staatsgezag steeds moet zijn het andere te verhoogen en te versterken. Toen hij 20 jaren geleden aan het hoofd van het Departement van Financien geplaatst werd, legde hij zich niet toe op geringe besparing, maar trachtte hij den bloei van 's lands financien, die zooveel geleden hadden, te doen wederkeeren door de ontwikkeling van ruimvloeijende bronnen. Een terugblik op de oorzaken van verval baatte toen niet. Zoolang hij lid van de Regering zijn zal, zal hij dien regel volgen om elk deel van het staatsgezag te steunen, en niet er op uit zijn, het te berispen. Als lid van deze Kamer heeft hij dikwerf gezegd, dat het eene onaangename taak voor de commissie van rapporteurs was, om alle aanmerkingen, die in de afdeelingen werden gemaakt, volgens het Reglement van Orde in de verslagen der Kamer op te nemen. Het gevolg daarvan is, dat elk ontwerp, elk verslag dat van de Regering uitgaat, aan een scherp onderzoek is blootgesteld, en dat er allerlei schoten met los kruid of met scherp tegen haar worden gerigt. Na deze algemeene beschouwingen zal hij zich verdedigen naar aanleiding van hetgeen een lid uit Groningen, de heer Westerhoff, eergisteren gezegd heeft. Dat geëerde lid zou voor alle hoofdstukken stemmen, met uitzondering alleen van dat van Kolonien. En waarom? Het kwam eigenlijk daarop neder, dat hij een inconstitutioneel en reactionnair Minister was. En hierop antwoordt hij: zoodanig Minister moet hier niet staan. Maar nu moet hij bewijzen, dat hij dit niet is. Gedurende zijn geheel leven heeft hij de vrijheden des lands van binnen en naar buiten verdedigd. Reeds 45 jaren geleden vatte hij tot dat einde vrijwillig de wapenen op. Veel werd door hem in zijne verschillende ambtsbetrekkingen gedaan, om de volksvrijheden in toepassing en ontwikkeling te brengen. Hij heeft dat nooit verzaakt en zal dat nooit doen. En juist omdat hij opregt constitutionneel is, acht hij zich verpligt de Grondwet te handhaven zoo als zij bestaat. Rond moet hij zeggen dat naar zijne overtuiging bij de herziening der Grondwet in 1848, men niet genoeg betracht heeft juiste regels nopens het opperbestuur en het beheer der kolonien te stellen. Men heeft nu alleen art. 59, waarbij de grenzen niet juist zijn afgebakend en waar men heeft gegeneraliseerd. Dat art. 59 is voor den Minister van Kolonien altijd eene klip waarop hij ligt kan stranden. En art. 60 is eene schoone phrase die men ter neder geschreven heeft, zonder de uitvoering voor oogen te houden. Twee leden der Kamer hebben bij vorige gelegenheid volmondig erkend dat niets moeijelijker was dan om dergelijke wet nopens het beheer der koloniale geldmiddelen te maken. Niet de minste moeijelijkheid was het, om de handelsbewegingen die met een groot handelsligchaam plaats hebben in het keurslijf eener zoodanige wet te dringen. Intusschen heeft hij getracht aan het voorschrift der Grondwet te voldoen. Men verlieze echter niet uit het oog dat bij de optreding van het kabinet van 1858 een der hoofdgrondslagen van zijn programma was, de regeling van het verband tusschen de Financien van de Kolonien en het Moederland. Men wilde de toekomst niet te zeer binden en daarom wilde het Kabinet ook niet al te groote uitgaven doen. Daarom nam men tot grondslag, wat de spoorwegen betreft, het vroegere amendement van den heer Thorbecke, en wat de belastingen aangaat, de afschaffing van den accijns op de brandstoffen in het belang van de nijverheid. Die grondslagen zijn echter door den drang der omstandigheden vervallen, waarvan het gevolg was, dat de nijverheid belast bleef en dat ook in den nood der gemeenten niet werd voorzien. En toen hij ontwaarde dat aan de vele wenschen nopens de spoorwegen moest worden voldaan, toen regelde hij ook daarnaar zijne uitgaven en behoeften. Aan den eersten pligt die op hem rustte voldeed hij door de aanbieding van het wets-ontwerp op het beheer der Indische geldmiddelen. Hij heeft dat gedaan niet in schijn, want dien haat hij, maar in wezen-

Voorloopig Verslag der Kamer over dat ontwerp was opgemaakt. Moest hij dan niet denken dat de Kamer daarin niet zooveel spoed wenschte? Maar bovendien, in dat verslag werd ook de wensch geuit dat de comptabiliteit hier te lande eerst moest worden geregeld, en die comptabiliteitswet hing volstrekt niet van hem af.

Later hebben er verschillende gebeurtenissen plaats gehad, waaruit het hem bleek, dat, zoo zijn ontwerp ware aangenomen, hij met dergelijke wet in de dienst van de kolonien niet had kunnen voorzien. Intusschen staat dit bij hem vast, dat hij de bedoelde wet moet voordragen, en dat hij de contrôle op de koloniale geldmiddelen verlangt. Teregt zegt de Kamer, en ook het land, dat het koloniaal beheer niet moet afhangen van één man. Ook met den besten wil kan deze zich vergissen, er moeten dus waarborgen bestaan. Hij heeft zich dan ook bij eene vorige gelegenheid op de waarheidsliefde van twee zijner voormalige ambtgenooten beroepen, dat hij steeds het gevoelen heeft voorgestaan, dat er ingevoerd moest worden óf eene betere inrigting van den Raad van State, ten einde dat collegie geheel of ten deele den Minister kon ter zijde staan, óf dat er een Koloniale Raad moest worden tot stand gebragt. Het blijkt dus, dat hij de Indische comptabiliteits-wet wilde voordragen, zoodra de Nederlandsche comptabiliteit geregeld was, en nu stond het niet aan den Minister van Kolonien, om deze laatste wet aan te bieden. Er waren daarover zoo velerlei gevoelens, en er kwamen zoovele gewigtige onderwerpen in discussie, dat ook de indiening der Nederlandsche comptabiliteits-wet werd vertraagd. Niemand meer dan hij kan van meening zijn, dat het beheer der kolonien meer waarborgen vordert dan van één man. Dat brengt het belang van den Staat mede, terwijl er ook stabiliteit in rigting en beheer zijn moet. Het is er dus verre af, dat hij getracht heeft willekeur te zoeken of te bestendigen. En wat men nu ook zegge over die zoogenaamde willekeur, dit zal de geëerde spreker uit Deventer toch met hem eens zijn, dat de contrôle dezer Kamer inderdaad eene zeer heilzame grens uitmaakt. Hij stelt grooten prijs op die contrôle, even als hij minder prijs stelt op de contrôle der publieke pers. Zoo iemand in den laatsten tijd te lijden heeft gehad dan was hij het; maar zoo immer zal hij er het spreekwoord op toepassen: *il n'y a que la vérité qui blesse*. Intusschen zegt men: hadt gij dan van uwe magt een goed gebruik gemaakt, maar gij hebt ook niet in het belang van den Staat gehandeld met de regeling der suiker-contracten. Hij beroept zich ten deze op de meerderheid van de commissie dezer Kamer, die de regeling heeft onderzocht, en die van oordeel was, dat hij door die regeling in het leven te roepen, den Staat een voordeel van 4 millioen heeft verschaft, terwijl de oppositie, die de maatregel bij belanghebbenden in Indie ondervindt, het beste bewijs is, wie hij heeft bevoordeeld. Evenzoo is het met de beschuldiging dat hij gunsten betoont, contracten aan gunstelingen gegeven heeft. Men leze onpartijdig zijne rede van 15 Oct. jl. na, en men zal ontwaren, dat de Staat wel degelijk een jaarlijksch voordeel zal verkrijgen. Van het bekende contract heeft men een stok gemaakt om hem te treffen. Hij heeft ook met zijne handeling nopens dat contract het land aanzienlijk bevoordeeld, terwijl die voordeelen anders aan het gouvernement zouden ontfutseld zijn. Er moest spoedig gehandeld worden, en dat is de beweeggrond voor hem geweest; anders had men achter het net gevischt. Hij geeft de plegtige verzekering, dat men hem in die zaak heeft bezwalkt, en dat hij zoo gehandeld heeft alleen om een toeleg te verijdelen, waardoor de schatkist grootelijks zou zijn benadeeld. Nog voert men tegen hem aan, dat hij is reactionnair op het gebied van den vrijen arbeid. Die kwestie is van zeer moeijelijken aard, en hij heeft zijne inzigten en bedoelingen ten deze op schrift gesteld. Hij zal thans alleen zeggen, dat hij die zaak heeft onderzocht, dat men daarbij komt in allerlei definitien en onderscheidingen; maar zoo de Kamer er prijs op stelt Indie te behouden met batige saldo's, of later al ware het zonder batige sloten, zoo men niet goed distingueert, men dan verzekerd kan zijn, dat het batige saldo zal vervallen, en dat, zoo onze instellingen naar Indie moeten worden overgeplant, waar duizende inlanders tegen een Europeaan staan, — hij dan op dit oogenblik, in December 1860, moet verklaren, dat hij een minder goed vooruitzigt voor het vaderland zou hebben, dan 20 jaren geleden, toen hij in Dec. 1840 hier voor het eerst de begrooting van den Staat verdedigde en den verwarden toestand van 's Rijks financien blootlegde. Hij heeft destijds niets verholen, niets achter gehouden; hij zal dit evenmin nu doen, en daarom zegt hij: zoo men niet ontijdig theorien in Indie invoere, dan kan Nederland nog lang de voordeelen van Indie behouden. En hij is volkomen bereid dit, zoo noodig, nader te staven.

De Minister gaat hierop over tot eene beantwoording van den Spreker uit Deventer. Zoodat een voorposten-gevecht, een tirailleurvuur zijn moet, dan wil hij het gaarne bij dat tirailleurvuur laten, omdat hij dien Spr. onder de goede scherpschutters rangschikt.

De Minister treedt thans in eene beantwoording van de bijzondere punten, door den heer Thorbecke behandeld. Omtrent willekeur, hem verweten, behoeft hij niet te spreken: hij wenscht geen willekeur uit te oefenen, ook niet te bestendigen. De heer Thorbecke heeft gevraagd hoe ver men gevorderd was met de invoering van een nieuw Strafwetboek in Indië. De Minister antwoordt, dat omtrent deze zaak eene nieuwe commissie is benoemd in overleg met zijn ambtgenoot voor Justitie, welke met de taak is belast om over de grondslagen dezer regeling tot eenstemmigheid te geraken.

Het *Drukpers-Reglement*. Niemand, die in den laatsten tijd meer onder de vrije drukpers lijdt dan hij; dagelijks worden verwijten tegen hem ingebragt, en toch hij zal het Drukpers-Reglement herzien. Voor een moord is men veilig, maar men is niet veilig voor insinuatiën, waarin karakter en persoon worden aangevallen en belaagd. Wel moet men een groot offer brengen, als men daarover heenstapt, maar hij heeft het gedaan, hij heeft zich voorgenomen zich niets van die aanvallen aan te trekken, doch daarom juist wenscht hij den steun dezer Kamer.

De wet op de *Comptabiliteit*. De heer Thorbecke heeft gezegd: dat is eene wet, welker indiening de Minister zich tot eene eer moest stellen. De Minister stelt zich daarin eene eer, juist omdat de zaak zoo moeijelijk is. De Minister verlangt niets liever dan een zuinig en eerlijk beheer in Indie in te voeren, maar de groote moeijelijkheid is hierin gelegen, dat Indie ook een aandeel moet hebben in de baten, die het oplevert. Aan de regeling daarvan zijn de grootste moeijelijkheden verbonden.

De zending van deskundigen naar Indië. Maar die zending was, verklaart de Minister, allernoodzakelijkst. De verbetering der vervoermiddelen in Indië zal een waarborg zijn voor ruimere productie in Indië. Waarom is de heer Stieltjes in aanmerking gekomen? Omdat hij juist wilde wat de Minister voorstelde: meer practisch verband te brengen tusschen de vervoermiddelen te water en te lande. Waarom de heer Dixon? Omdat hij bij de Regering concessie had aangevraagd om zonder subsidie den Spoorweg tusschen Samarang en de Noord-Oosterlanden aan te leggen. De heer Thorbecke heeft gevraagd welke resultaten de zending van den generaal von Gagern heeft gehad?

De Minister weidt zeer uit over de verdiensten van dien generaal, en ontwikkelt, dat behalve meerdere voordeelen, één groot voordeel hierin gelegen was, dat hij vele nuttige denkbeelden bij het leger en de Regering heeft doen kiemen. De heer Thorbecke heeft ook over de lotelingen gesproken. Dat punt zal de Minister laten rusten tot de aanbieding van eene wet op de militie. Alleen dit wil hij zeggen, dat ook in Frankrijk den loteling de keus is gegeven om in het moederland óf in de kolonien dienst te nemen.

Het *Tarief*. Voor twee jaren is eene ruwe schets door den Minister ontworpen en naar Indie gezonden. De rapporten zijn daarover ingekomen en alleen aan eene toevallige omstandigheid moet het worden toegeschreven, dat die rapporten eerst twee maanden te laat zijn ontvangen,

vreemding, is het ingerigt in een milden zin. Het bestaande Tarief is veel te protectionnistisch en bevat veel te hooge fiscale regten, maar of het nieuwe tarief nu zóó vrijgevig zal zijn als ieder dit zou wenschen durft hij niet te zeggen. Het exorbitant hooge regt moet verminderd worden. Wat de intrekking der protectie betreft, daarover zullen de belanghebbenden worden gehoord, en wat het fiscaal gedeelte aangaat, neemt hij den Minister van Financien niet kwalijk, dat hij daaraan hecht, maar deze zal het ook hem, Minister, niet euvel duiden, wanneer hij vooral voor de ontwikkeling der handelsbetrekkingen wenscht zorg te dragen.

De Minister zal alles aanwenden om nog in deze zitting dat tarief aan te bieden. Mogt niet zijn opvolger, maar mogt hij zelf het nog inleveren, dan zal het daaruit blijken, of de Kamer zijne rigting goed genoeg acht om hem te schragen. Het laatste punt, dat de heer Thorbecke ter sprake bragt, was dat der pensioenen. De Minister erkent, dat wijziging ten dien opzigte noodig is: niet zoo dringend echter, als sommigen meenen. Hij gelooft ook, dat weinig op de pensioenen kan worden verminderd. Zal die wijziging nu moeten geschieden bij de wet of wel bij Koninklijke ordonnantie? Ten dien aanzien wenscht hij vrij te blijven, want indien hij eenmaal belooft, de Minister weet het bij ondervinding, dan is hij gebonden. De heer Thorbecke heeft afgekeurd de toekenning van pensioenen aan jonge lieden beneden de achttien jaren. In het vorig Reglement van 1837 was als beginsel aangenomen de leeftijd van zestien jaren, en nu meende hij, nadat men daarover bij hem had geklaagd, dat de billijkheid vorderde dat dit ook werd hersteld voor zeven ambtenaren, die in deze cathegorie vielen. De heer Thorbecke had berispt, dat het oorspronkelijke pensioen van *f* 6000 's jaars aan G. L. Baud, is verhoogd tot *f* 7500, omdat deze heer had *kunnen* benoemd worden tot directeur-generaal van de finantien in Nederlandsch Indie, maar dit was geschied vijftien jaren geleden door den Minister J. C. Baud, omdat de gepensioneerde het verlofstractement had van directeur-generaal van de finantien.

Een ander voorbeeld heeft de heer Thorbecke aangehaald: het is dat van den heer Mijer, maar het pensioen van *f* 10,000, aan dien heer toegekend, is geregeld volgens de waardigheid van vice-president van den Raad van Nederlandsch Indie, wiens betrekking hem niet zou zijn ontgaan, zoo hij door langer verblijf in Nederland, in het belang van den staatsdienst, daarvoor niet buiten aanmerking had moeten blijven. De heer Mijer, zich tijdelijk hier bevindende, heeft in het belang van den Staat de portefeuille voor Kolonien aanvaard. Men heeft hem die portefeuille aangeboden en aanbevolen, en om die gewigtige betrekking op zich te nemen, heeft hij zich getroost niet naar Indie terug te keeren, waar hij zeker tot Vice-President van den Raad van Nederl.-Indie zou zijn benoemd. Indien een hoofdambtenaar zijne toekomst wordt ontnomen, dan zal men de gelegenheid sluiten — de Ministers van Kolonien vindt men niet in grooten getale — om van hunne ervaring en hunne kennis in het belang van den lande gebruik te maken. Een bewijs, dat de aanleiding van dit verhoogd pensioen niet gelegen was in welwillendheid, meende de Minister te vinden in de toekenning van het pensioen aan den laatstelijk afgetreden Vice-President de Kock, die, daar hij geene twee jaren met het vice-presidium was belast geweest, als Raad van Indie is gepensioneerd geworden. Maar daarenboven, buiten het reglement op de pensioenen is men niet gegaan, want het Reglement van 1837 behoudt de regeling van het pensioen voor elk bijzonder geval voor aan den Koning.

Ten slotte zegt de Minister, dat hij niet weet welke de loop dezer discussie zal zijn. Hij wenscht, dat de kwestie van den vrijen arbeid en zijne politieke rigting in de Kamer thans met grondigheid moge worden besproken. Ook voor Indie is het noodig te weten welk stelsel door de Kamer wordt gehuldigd. Mogt men op deze discussie niet terugkomen en gaat men tot stemming over, gelooft dan niet, zegt de Minister, wat ook de dagbladen zeggen, dat deze Minister zich vastklemt aan zijne portefeuille. Wie hem van nabij kent, denkt er anders over. Wel wil hij nog trachten de belangen der toekomst te regelen zonder van zijne beginselen af te wijken, en zonder uit het votum der Kamer verkeerde gevolgtrekkingen af te leiden, is hij bereid te blijven.

Afstemming eener begrooting is nooit aangenaam, maar daartegen staat ook een equivalent over, dat is dat hij tot een rustig standpunt zal zijn gekomen. Voor ééne zaak zou het hem leed doen, indien zijne begrooting werd afgestemd: hij had zich gevleid, de zaak der emancipatie van de slaven in Suriname, dat nog vastelijk het onderwerp zijner studien geweest, af te doen. De eer der comptabiliteitswet misgunt hij niemand, maar de eer der afschaffing van de W. I. slavernij had hij voor zich toegedacht. Hij eindigt met de hoop niemand gekwetst te hebben. Dat was zijne bedoeling niet. Hij is bereid zoo noodig, alle nadere inlichtingen te geven aan wien dit mogt verlangen. De zitting is daarna gescheiden tot morgen. — De heer Duymaer van Twist is aan het woord.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN HANDELSBLAD.